

**La comunitat romanesa a Catalunya en el programa de
televisió *Tot un Món*: estudi de la imatge representada i el grau
d'identificació dels immigrants**

Marta Guasch Salvadó

Directora: Mireia Trenchs Parera

Curs 2010/2011

Treball de recerca dels programes de postgrau

del Departament de Comunicació

Màster d'Estudis Avançats en Comunicació Social

Departament de Comunicació

Universitat Pompeu Fabra

Sumari

1. Presentació del tema específic	4
2. Estat de la qüestió	
<i>2.1. Antecedents acadèmics</i>	7
<i>2.2. Programes divulgatius sobre immigració</i>	13
<i>2.3. Marc teòric</i>	
2.3.1. La teoria del cultiu	15
2.3.2. La teoria de l'enquadrament	17
2.3.3. La teoria de l'estigma	18
<i>2.4. Estudi previ exploratori</i>	
2.4.1. Objectius de la investigació	19
2.4.2. Hipòtesis de partida	20
2.4.3. Objectes d'estudi	20
2.4.4. Metodologia	21
2.4.5. Anàlisi comparativa de resultats	22
2.4.6. Conclusions i mancances de l'estudi	27
3. L'objecte d'estudi: el programa <i>Tot un Món</i>	29
4. Problema d'investigació, objectius i hipòtesis	32
5. Metodologia	
<i>5.1. Recollida de dades</i>	
5.1.1. Selecció de capítols de la sèrie	34
5.1.2. Entrevista al director del programa <i>Tot un Món</i>	35
5.1.3. Entrevistes a immigrants romanesos	36
5.1.4. Selecció del material didàctic	40
5.1.5. Entrevista a l'autor del material didàctic	42

5.2. Anàlisi de les dades

5.2.1. Anàlisi dels capítols	43
5.2.2. Anàlisi de les entrevistes a immigrants romanesos	48
5.2.3. Anàlisi del material didàctic	50

6. Temporització de la investigació i definició dels conceptes principals sobre els quals es construirà la recerca

<i>6.1. Temporització</i>	53
---------------------------	----

<i>6.2. Definició dels conceptes principals</i>	54
---	----

7. Referències bibliogràfiques 57

Annexos

Annex 1: entrevistes de l'estudi previ exploratori

Annex 2: enllaços de capítol del programa Tot un Món que conformen la mostra

1. Presentació del tema específic

Amb l'objectiu de potenciar la interculturalitat i transmetre una imatge positiva de la immigració a la societat, les graelles televisives han començat a incorporar espais divulgatius i culturals l'eix temàtic dels quals focalitza l'atenció en la immigració. Aquests programes, innovadors en la manera d'articular els continguts, defugen del tractament de la immigració dels programes estrictament informatius. La imatge de la immigració s'explica, en aquests nous espais, de manera més humana i sense confrontació social. “El fet de no tractar-se d'un reportatge dins d'un informatiu fa que el relat tingui el seu temps per desplegar-se, que sigui molt més amè, que pugui arribar a ser pedagògic, que trenqui amb les barreres de la informativitat a través d'un tractament especial de la imatge, del llenguatge i de l'estructura del capítol, i tot això sense deixar d'informar” (Guardiola 2005: 143). Les televisions públiques i autonòmiques són les que han mostrat més interès en l'elaboració de programes divulgatius d'aquest tipus. Per la seva funció de servei públic, la televisió és capaç d'exercir el paper de dinamitzadora intercultural i de transmissora de valors positius i enriquidors al voltant d'una problemàtica social com la de la immigració a través d'aquests programes divulgatius. Per complir aquesta finalitat, però, Nicolás Lorite¹ considera fonamental posar-se a la pell dels immigrants. “Cal aprendre a mirar la realitat des dels ulls i la ment dels immigrants i intentar descobrir quina és la mirada idònia des dels ulls de tots els immigrants [...] sense deixar d'aprofundir encara més en qui som *nosaltres* i qui són els *altres*, fins i tot si aquests se senten realment immigrants” (Lorite 2009: 27).

Amb 831.235 persones, la comunitat romanesa és la primera en nombre d'immigrants a l'Estat espanyol i suposa el 14,5% del total de la població estrangera.² A Catalunya, la població romanesa al gener de 2011 era de 101.952 persones, el 8,3% del total de població immigrada.³ En aquest sentit, d'entre les primeres comunitats d'immigrants, la romanesa destaca per les similituds lingüístiques i socioculturals amb la cultura catalana. Pel que fa a la llengua, el romanès i el català pertanyen al grup de llengües romàniques, de la família indoeuropea i gramaticalment presenten moltes semblances⁴. D'altra banda, a l'àmbit polític, Romania és una república parlamentària amb

1 Nicolás Lorite García és director del Migracom (Observatori i Grup d'Investigació de Migració i Comunicació) de la UAB.

2 Font: Instituto Nacional de Estadística <http://www.ine.es/prodyser/pubweb/espcif/pobl11.pdf>

3 Font: Direcció General per a la Immigració http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/05Immigracio/02Dadesimmigraciocatalunya/01perfilesdemografics/Documents/PERFIL_Paisos.pdf

4 L'estudi de Xavier Lamuela i Virgil Ani *El romanès: Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i del romanès* presenta les similituds lingüístiques entre aquestes llengües.

una constitució molt semblant a la dels països de l'Europa occidental. A més, la majoria de romanesos i catalans comparteixen trets físics de la raça caucàsica i algunes característiques culturals, com el fet de pertànyer a una societat multiètnica alhora que multilingüe⁵. Barceló es refereix a la societat catalana com “una societat notablement diversa, que fa que els romanesos que emigren puguin tenir actituds de comprensió de situacions de multilingüisme com la de l'àrea lingüística catalana i, fins i tot, sentir-s'hi identificats i solidaris amb les llengües d'abast geogràfic més reduït”.

La investigació acadèmica sobre el tractament de la immigració per part dels mitjans de comunicació audiovisual feta fins l'actualitat posa poc èmfasi en els programes informatius divulgatius. Mentre que les investigacions basades en temes d'immigració i mitjans de comunicació se centren, bàsicament, en continguts de ficció⁶ o en espais estrictament informatius⁷, els programes divulgatius no han estat tant estudiats. L'escassetat de programes d'aquest tipus explica el poc interès acadèmic pel tema.

El projecte de recerca que presento a continuació es basa en un estudi de cas del programa de Televisió de Catalunya *Tot un Món*. Aquest espai, emès des de l'any 2004, cada dissabte i cada diumenge al migdia a TV3, té per objectiu explicar la immigració i la diversitat cultural a partir de les experiències personals dels immigrants. Les set temporades de *Tot un Món* han explorat les expressions culturals dels immigrants que han vingut a viure a Catalunya i que es manifesten en tots els àmbits de la vida, des del temps de lleure i l'esport, fins a la llengua i la religió. La finalitat d'aquest estudi és esbrinar fins a quin punt els programes informatius divulgatius que tenen per objectiu donar a conèixer la imatge de la comunitat romanesa representen una imatge que s'adiu amb la realitat d'aquesta comunitat.

El present projecte de recerca s'articula a partir de l'exploració de tres camps de treball diferents: d'una banda, l'anàlisi de contingut dels capítols del programa *Tot un Món* protagonitzats per

5 Així ho anuncien Margalida Barceló i Taberner i Enric Serra i Casals a l'article *Aproximació a la llengua romanesa i el seu context sociocultural* (2010). D'aquest concepte també en parla K.A. Woolard (1965) en relació al context català al llibre *Identitat i contacte de llengües a Barcelona*.

6 Exemples: COLLANTES, X.; FERRÉS, J.; OBRADORS, M.; PUJADAS, E.; PÉREZ, O. (2007) *La imatge pública de la immigració a les sèries de televisió*; GIFREU, J. (2005) *La televisió i la construcció d'una imatge pública de la immigració*

7 Exemples: ÁLVAREZ, J. (2009) *La representación mediática de la inmigración, Entre el encuadre y el estigma*; GIFREU, J.; CORBELLA, J.M.; AUBIA, L.; SUÁREZ, R. (2006) *Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública dels temes d'immigració*; Lorite, N. (2009) *Informar i formar: cap a una pedagogia dels mitjans com a dinamitzadors de la interculturalitat*.

membres de la comunitat romanesa, d'altra banda l'anàlisi de les dues carpetes de material didàctic elaborades a partir de les quatre primeres temporades del programa i, per últim, la realització i l'anàlisi d'entrevistes, tant als autors dels materials principals de les dues primeres fases, com a immigrants romanesos amb diferents perfils per comprovar-ne el seu grau d'identificació. Les conclusions finals de l'estudi determinaran la proximitat del contingut dels programes divulgatius sobre immigració amb els membres de les comunitats representades. La culminació d'aquest estudi permetrà ampliar la recerca en aquest camp, a més de relacionar els tres àmbits treballats: l'audiovisual, l'educatiu i el sociològic.

2. Estat de la qüestió

2.1. Antecedents acadèmics

Les investigacions basades en temes d'immigració i mitjans de comunicació que s'han dut a terme fins l'actualitat són nombroses. Tot i això, els programes divulgatius que tracten la immigració no han estat l'objecte d'anàlisi principal d'aquestes recerques. La majoria d'estudis consultats se centren en continguts de ficció, en el tractament de la immigració per part dels programes informatius o bé en la presència de continguts d'immigració a la premsa. Pel que fa a les investigacions sobre continguts de ficció en destaca la de Collantes, Ferrés, Obradors, Pujadas i Pérez (2005) "La imatge pública de la immigració a les sèries de televisió", inclosa dins de la publicació Ruiz, Ferrés, Obradors, Pujadas i Pérez (2007) *Los roles narrativos del inmigrante en la ficción televisiva. El caso de la ficción española de producción propia*. La investigació en qüestió estudia la incidència de les sèries de ficció televisives de producció espanyola i catalana en la construcció de la imatge pública de la persona immigrada. A més, estudia el tractament de la problemàtica derivada dels processos migratoris que en fan aquestes sèries. La metodologia d'anàlisi emprada en aquesta recerca es basa en una graella dissenyada específicament per l'ocasió, que divideix la informació en tres blocs: el primer, sobre les característiques de la persona immigrada; el segon, sobre les accions dels personatges analitzats al primer bloc i, per últim, la caracterització de l'immigrant en funció del rol narratiu que desenvolupa. Les conclusions a les quals arriba aquest estudi posen de manifest que la visibilitat dels immigrants a les sèries de televisió resulta molt desigual en funció de determinats criteris. D'entrada, varia segons la cadena de televisió emissora de la sèrie. A més, la recerca fa notar que determinats col·lectius presenten major visibilitat que d'altres i que la imatge que s'ofereix de la persona immigrada, tant a les sèries catalanes com a les espanyoles, no és significativa de la persona immigrada com a heroi. L'estudi, a més, conclou que les relacions entre els ciutadans d'origen i els immigrants, els autors de la investigació les classifiquen de la següent manera: relacions sense confrontació, la persona immigrada com un problema, les relacions de confiança: simulació i transparència, integració o inclusió, amics i enemics (Collantes et al. 2005: 115-117). Per últim, la recerca posa de manifest que les sèries de ficció televisiva estudiades no fomenten valors racistes ni xenòfobs que podrien formar part d'alguns àmbits de la societat.

Un segon exemple d'investigació que relaciona immigració i continguts de ficció és el de Galán

Fajardo (2006) “La representación de los inmigrantes en la ficción televisiva en España. Propuesta para un análisis de contenido. *El comisario y Hospital Central*”, que analitza la imatge dels immigrants en ambdues sèries de televisió seleccionades. A partir de l'observació i estudi dels estereotips presents a les dues sèries televisives estudiades, l'autor contrasta els resultats amb les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) i arriba a la conclusió de la nombrosa presència d'estereotips negatius associats a la imatge de l'immigrant i a una correlació entre realitat social i ficció televisiva. A partir de l'anàlisi de la mostra, identifica una tendència a caracteritzar l'immigrant amb un rol positiu i al personatge autòcton amb un rol negatiu que explota l'immigrant. A més, detecta la il·legalitat de l'immigrant en la majoria de personatges dels serials televisius analitzats. Per últim, l'autor arriba a la conclusió que la televisió esbiaixa la realitat i en mostra un reflex distorsionat, a partir del contrast amb estereotips tramesos en altres canals de comunicació.

El tractament de la immigració en els programes estrictament informatius també és el tema central de nombroses investigacions. Mentre que alguns estudis analitzen a la presència d'estereotips en la informació televisiva referent a la immigració, d'altres realitzen comparacions entre alguns noticiaris que conformen la mostra. En destaca l'estudi de Gifreu, Corbella, Aubia i Suárez (2005) “Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública”, que compara el tractament de la informació sobre immigració que en fan els noticiaris televisius estatals i autonòmics. La voluntat de la recerca és explorar el paper que els informatius televisius desenvolupen sobre els processos i conflictes de la immigració. Inclòs dins de la recerca *La televisió i la construcció d'una imatge pública de la immigració a Espanya*, finançada pel Plan Nacional del Conocimiento 2001-2003, liderat pel grup UNICA de la Universitat Pompeu Fabra, l'estudi parteix de la base teòrica de l'*agenda-setting* i de les aportacions de la teoria del *framing* per fixar la base metodològica. Així doncs, l'estudi analitza els noticiaris informatius de les televisions generalistes espanyoles i catalana -TVE 1, Telecinco, Antena 3 i TV3- durant els mesos de febrer, juliol i setembre de l'any 2003. La recerca segueix quatre etapes: l'elaboració d'un repertori de paraules clau, el disseny d'una matriu d'anàlisi, la contextualització de la selecció informativa i la comparació amb l'*agenda setting* de la premsa. A partir de l'aplicació de les quatre etapes, l'anàlisi estableix les següents conclusions: l'escassetat de peces informatives referents a temes d'immigració; la dependència de les fonts oficials de la informació relacionada amb la immigració; la identificació majoritària de la immigració com a “col·lectiu d'immigrants”, per sobre de la identificació de la immigració com a “personatges institucionals” o com a “problemes individuals”; la diferenciació entre cadenes públiques i cadenes

privades en el tractament de la immigració; les públiques “plantegen la conflictivitat en termes de polítiques públiques [...] i les privades tendeixen a emfasitzar els aspectes del conflicte més susceptibles de dramatitzar i espectacularitzar” (Gifreu, et al. 2005: 94), i, per últim, de la comparació de l'agenda temàtica de la immigració durant els tres períodes de la mostra i la premsa escrita se'n deriva que “les cadenes de televisió majoritàries no van ser prou diligents durant el 2003 en la cobertura informativa i en la definició d'una agenda suficientment representativa dels nous problemes i reptes de la immigració” (Gifreu et al. 2005: 94).

Una altra investigació que fa referència al tractament de la immigració en els programes informatius és la de Sorolla (2000) “El tractament informatiu de la immigració a Catalunya”, que analitza la manera com els mitjans de comunicació de Catalunya, tant escrits com audiovisuals, tracten les minories ètniques a partir de les recomanacions establertes pels llibres d'estil, manuals de recomanacions, codis deontològics i acadèmics. L'autor defensa l'autorregulació com la forma idònia per avançar cap a un correcte tractament informatiu de les minories ètniques. A més, denuncia el contingut negatiu de les informacions referents a la immigració i l'associació de conflictes a determinats col·lectius d'immigrants. A partir de l'anàlisi dels mecanismes de recomanació seleccionats, l'autor estableix les seves pròpies recomanacions que, d'entrada, parteixen de la seva opinió personal però es basen en conceptes teòrics definits per acadèmics i en alguns punts assenyalats en els manuals de recomanació. Sorolla, per tant, crea unes bases de recomanació per al tractament de la immigració a partir de l'anàlisi de les recomanacions ja existents.

Pel que fa a l'article de Lorite i Blanco (2002) “La investigació sobre el tractament informatiu de la immigració als mitjans de comunicació: propostes del MIGRACOM”, que avalua la qualitat en el tractament de la immigració per part dels mitjans de comunicació a partir dels paràmetres establerts pel Grup de Recerca i Observatori de Migració i Comunicació (MIGRACOM) de la Universitat Autònoma de Barcelona. En aquest sentit, el text té la voluntat de donar pistes per a l'estudi del tractament de la immigració per part dels mitjans de comunicació. Es tracta d'un article informatiu sobre les tasques que duen a terme des del MIGRACOM, les línies de recerca del col·lectiu, els objectius de recerca marcats pel grup i la metodologia emprada en algunes de les seves investigacions, depenent del suport del mitjà de comunicació analitzat i el marc conceptual a partir del qual basen les seves investigacions. L'article exposa les conclusions generals a les quals ha

arribat el grup de recerca MIGRACOM a partir de les seves investigacions: el tractament informatiu de la immigració no comunitària a premsa, ràdio i televisió [...] és negatiu i no arriba als mínims de qualitat informativa perquè a tots i cadascun dels mitjans analitzats i als seus respectius llenguatges textuais i audiovisuals, d'acord amb els instruments metodològics i els conceptes teòrics objectius aplicats, hem observat que el col·lectiu d'immigrants és només una xifra, no parla i no té identitat” (Lorite i Blanco 2002: 12).

Respecte a les investigacions que fan referència al tractament de la immigració per part de la premsa escrita en destaquen dos estudis. D'una banda el de Labio (2006) “Del estereotip al amarillismo: prácticas periodísticas incorrectas en el tratamiento de grupos sociales vulnerables”, que presenta una anàlisi de diferents textos periodístics per tractar el tema de l'estereotip en els grups més vulnerables de la societat, entre els quals hi figura la immigració. A partir de l'anàlisi d'una mostra formada per exemples extrets de diaris de referència, l'autora reflexiona sobre la responsabilitat i la funció pública dels mitjans de comunicació de masses. Cadascun dels capítols que conformen l'article tracten d'un col·lectiu en risc d'exclusió social elevat: immigrants, persones amb discapacitat i homosexuals. Pel que fa al capítol sobre immigració, l'autor denuncia l'ús de la procedència per atribuir a un comportament determinat unes característiques exaltades. Així, l'estudi conclou que la sensibilitat i la formació per part del periodista són imprescindibles per oferir una imatge adequada de qualsevol realitat social. Aquesta és, segons Labio, la única via per avançar cap a una societat més igualitària, sense grups vulnerables, prejudicis, tòpics ni estereotips. D'altra banda, destaca l'estudi sobre el tractament de la immigració a la premsa escrita d'Igartua, Muñiz i Cheng (2005) “La inmigración en la prensa española. Aportaciones empíricas y metodológicas desde la teoría del encuadre noticioso”, que presenta una anàlisi de notícies publicades als principals diaris espanyols d'àmbit nacional, El País, El Mundo, ABC i La Razón, cinc anys després de l'entrada en vigor del Conveni Marc per a la Protecció de Minories Nacionals del Consell d'Europa. A partir de “l'escala d'enquadraments noticiables” elaborada expressament per a la investigació s'identifiquen fins a disset tipus d'enquadraments noticiables definits a partir de múltiples variables. L'estudi arriba a la conclusió que el tractament de la immigració depèn, en gran mesura, de la línia editorial del diari que publica la notícia i del model de premsa, segons si es tracta d'una publicació de prestigi o d'una publicació popular sensacionalista. A partir de l'anàlisi, els autors de la investigació arriben a la conclusió que presentar la immigració com un problema pot contribuir a l'atribució d'estereotips, actituds perjudicials i sentiments negatius vers el fenomen

migratori. D'altra banda, conclouen que el tipus d'enquadrament noticiable emprat per elaborar la notícia exerceix un impacte significatiu en les respostes cognitives dels receptors de la notícia. A més, la cobertura episòdica d'un tema, sense informació contextual i desvinculada de la realitat social, pot provocar en el subjecte l'atribució de la culpabilitat a l'individu immigrant protagonista de la notícia. Tenint en compte que una de les bases d'aquesta investigació és la teoria de l'*Agenda Setting*, una de les conclusions de l'estudi és que l'èmfasi mediàtic a determinats objectes socials pot condicionar la percepció dels mateixos per part de l'espectador.

Deixant de banda les investigacions referents al tractament de la immigració a la premsa escrita i parant atenció a la presència de la comunitat romanesa als mitjans de comunicació he pogut observar que aquesta comunitat ha estat poc estudiada, mentre que d'altres col·lectius com el magrebi o el llatinoamericà han estat l'objecte d'estudi d'algunes investigacions sobre immigració i mitjans de comunicació. D'entre tots els estudis consultats, l'únic basat en la presència de la comunitat romanesa als mitjans és el de González Aldea (2010) "Espacios de participación radiofónica e inmigración. El caso rumano", que analitza el consum radiofònic dels romanesos establerts a Espanya i la imatge d'aquest col·lectiu que transmeten els espais radiofònics dedicats a la immigració. Partint de la hipòtesi que la participació dels romanesos als programes radiofònics espanyols és mínima i que els continguts que fan referència a aquest col·lectiu d'immigrants també són escassos, l'autora elabora una anàlisi longitudinal del consum de ràdio, la participació radiofònica dels romanesos i la imatge que es transmet d'aquest col·lectiu a través dels continguts de quatre programes radiofònics: *Nuevos Ciudadanos* (Punto Radio), *Otros Acentos* (Radio Exterior de RNE), *Rumano en el Mundo* (Radio Tentación) i *Buenas Trades* (Integración Radio). Les conclusions confirmen que aquests programes posen èmfasi en les visions "més positives i menys estereotipades del fenomen" (González Aldea 2010: 56). Així doncs, l'autora explica empra l'estudi per provar que "la presència de mitjans ètnics a suposat el pas dels immigrants [...] de consumidors de la informació a productors" (González Aldea 2010: 56). Pel que fa als hàbits de consum, l'estudi posa de manifest en l'escassetat de consum de ràdio informativa per part dels romanesos establerts a Espanya i l'elevada participació d'aquest col·lectiu en les dedicatòries musicals i les consultes jurídiques.

Tenint en compte també el consum mediàtic dels immigrants, el projecte del grup de recerca TECCIP, *Usos i actituds dels immigrants davant dels mitjans de comunicació*, se centra, no tant en

la identificació dels immigrants amb el contingut dels mitjans generalistes, sinó en els interessos mediàtics dels propis immigrants. Aquest estudi analitza el consum mediàtic dels immigrants per determinar-ne la influència en el seu procés d'integració. En aquest sentit, l'objectiu principal de la investigació és “conèixer el consum dels mitjans de comunicació audiovisuals (televisió, ràdio i Internet), però també dels impresos (premsa i revistes) per part dels col·lectius d'immigrants establerts a Catalunya. Amb l'estudi dels seus usos i actituds, podrem establir quina influència tenen en el seu procés d'integració” (Altarriba, Aira, Canosa, Gilberto, Masip, Medina, Micó, Roig, Ruano i Sort 2008: 12). Les conclusions a les quals arriba aquest estudi demostren “la poca utilitat o capacitat d'integració que per als immigrants tenen els mitjans generalistes, degut als estereotips que mediàticament se'ls hi atribueixen” (Altarriba et al. 2008: 92), tot i això, l'anàlisi conclou que les formes d'adaptació a la societat catalana varien en relació al perfil de l'immigrant i a la societat d'acollida. Pel que fa al consum dels mitjans per part dels immigrants, la televisió ocupa el primer lloc, mentre que el consum de premsa generalista per part dels immigrants és escàs. Pel que fa a la ràdio, el consum d'emissores del país d'origen és superior al consum de ràdio del país de destí. L'estudi conclou que la llengua pròpia del mitjà en determina el consum i que la cultura dels nousvinguts constitueix un fre o un estímul per parar atenció a certs mitjans. A més, posa èmfasi en el canvi d'actitud significatiu dels fills dels immigrants o dels immigrants escolaritzats a Catalunya respecte dels nousvinguts en edat adulta; així doncs, les segones generacions faciliten el procés d'integració mediàtica i social. Pel que fa a l'ús de les TIC, la recerca assenyala que els immigrants les empren per mantenir un contacte molt més estret amb els seus llocs d'origen, fet que dificulta el consum de productes mediàtics locals. Com a darrera conclusió, l'estudi fa referència a la representació mediàtica de la immigració i en destaca que “la quotidianitat, els aspectes positius o normals de les persones immigrades, dels diversos col·lectius i associacions, no es percep en els mitjans” (Altarriba et al. 2008: 97), i els propis immigrants tenen la impressió que els mitjans de comunicació transmeten enfocaments negatius de la immigració. Pel que fa als programes de les televisions autòctones que tenen els immigrants com a protagonistes, com per exemple el programa *Tot un Món*, no són ben acceptats pels immigrants. “Els programes de les televisions autòctones que tenen els immigrants com a protagonistes no tenen en general bona acollida perquè es senten caricaturitzats. A més, alguns programes sobre immigrants no estan pensats per a ells, sinó per als autòctons, i així no s'aconsegueix la finalitat d'integració malgrat la bona voluntat” (Altarriba et al. 2008: 98). En aquest sentit, el grup de recerca encarregat de la investigació conclou la investigació

defensant la visibilitat mediàtica de la vida quotidiana dels immigrants com a eina per esborrar estereotips o ressaltar les qualitats de les comunitats d'immigrants. Al meu parer, la identificació d'una comunitat d'immigrants amb el contingut dels mitjans de comunicació influeix en el consum mediàtic d'aquesta i, per tant, si els immigrants se senten identificats amb el contingut que ofereixen els mitjans mostraran més interès.

2.2. Programes divulgatius sobre immigració

El desconeixement de les cultures i tradicions dels col·lectius d'immigrants que conviuen a Catalunya ha portat a les televisions públiques a pensar en aquest tipus d'espais. Tot i que la recerca acadèmica feta fins ara sobre aquests espais és escassa, l'estudi de Guardiola (2005) explica que l'observació de la programació televisiva posa de manifest que des de principis de segle fins l'actualitat han nascut nous programes divulgatius que aborden el tema de la immigració:

- ***Karakia***: espai de Televisió de Catalunya que explica les tradicions i costums a través de la cultura culinària.
- ***Diccionari de la Diversitat***: programa de la Xarxa de Televisions Locals que explica la diversitat a partir de vint-i-sis temes genèrics que parteixen de les lletres de l'abecedari.
- ***Nyam Nyam***: programa de Clot RTV-Sant Martí, també basat en la cultura culinària.
- ***Els nous catalans***: espai emès a TV2 sobre la immigració i les cultures del món establertes a Catalunya.
- ***Info Idiomes***: producció de Lavínia TV i Barcelona Televisió, emès en divuit llengües i dues variants dialectals amb l'objectiu d'establir un pont entre els immigrants residents a Barcelona.
- ***Andalucía sin fronteras***: programa de Canal Sur, sobre notícies relacionades amb la immigració, són alguns exemples de l'existència d'aquests tipus de programa, tots ells emesos a televisions públiques, autonòmiques o locals.

Cadascun d'aquests programes divulgatius té una personalitat pròpia, que es defineix a partir del tractament particular de la diferència que en fa cada programa. “Prendre el que ens diferencia entre

les diferents cultures per fer, d'aquesta diferència, no un motiu de discòrdia o incomprensió, sinó un valor afegit per a una entesa mútuament necessària” (Guardiola 2005: 145) és l'element que distingeix aquests programes divulgatius de les informacions amb temàtica d'immigració emeses en els espais informatius. L'estructura i l'argument són els elements encarregats de construir aquesta personalitat, transmesa també a partir del títol del programa, que és la porta d'accés al contingut que l'espectador trobarà posteriorment. La diversitat de classes socials entre els personatges i el tractament lingüístic que l'espai en fa de les llengües dels nousvinguts i les llengües autòctones del territori són dos trets característics d'aquests programes divulgatius.

L'increment de programes divulgatius amb temàtica d'immigració a les televisions i l'establiment de recomanacions per tractar els moviments migratoris als manuals d'estil dels mitjans posa de manifest la voluntat col·lectiva de normalitzar la problemàtica social derivada dels moviments migratoris. “Tractar bé els immigrants no significa informar des d'un enfocament positiu-folklòric, amable, festiu i fins i tot paternalista, sinó donar a conèixer qualsevol esdeveniment amb els criteris de qualitat informativa [...] contrastant les fonts informatives i els punts de vista auditius i/o visuals i textuais” (Lorite 2009: 12). Els programes divulgatius sobre immigració arriben a la població quan han establert, prèviament, uns objectius pedagògics, socials i professionals precisos, capaços d'acotar l'àmbit d'influència dels seus continguts. “Cal articular una millor pedagogia de transmissió de dades per tal que aquest sigui un procés dinamitzador” (Lorite 2009: 14).

Els mitjans de comunicació són la principal font de coneixement sobre immigració de la majoria dels autòctons. En moltes ocasions, però, actuen com a reproductors d'actituds contràries a la immigració mitjançant una representació estereotipada del fenomen. Aquest fet és el principal objecte d'estudi d'algunes investigacions acadèmiques, com per exemple la de Casero (2006) “Discurso mediático, inmigración e ilegalidad: legitimando la exclusión a través de las noticias”. Aquest autor identifica els mitjans de comunicació com a reproductors d'una imatge negativa de la immigració a partir de l'exploració del discurs que els mitjans de comunicació fan de la immigració no regulada, concretament les notícies publicades al diari *El País* l'any 2002. L'anàlisi parteix de la teoria de l'anàlisi crítica del discurs i d'un enfocament construccionista de la sociologia de la comunicació. Les conclusions a les quals arriba indiquen que el discurs mediàtic desenvolupa una funció institucional focalitzada en l'exclusió com a única eina per a la construcció de la personalitat de l'immigrant.

Una altra referència que tracta els mitjans de comunicació com a reproductors d'actituds negatives envers la immigració és l'article de Santamaría (2002) "Inmigración y barbarie. La construcción social y política del inmigrante como amenaza" que, de manera assagística i acadèmica, vincula les migracions internacionals amb el naixement d'idees i comportaments racistes. L'article posa èmfasi en els processos sociopolítics i cognitius de la societat que redueixen les migracions a un problema o una amenaça, provocant l'assimilació de comportaments racistes per part de la societat. Així, l'autor explica que "una problematització summament estereotipada i autocomplaent de les migracions internacionals, que estableix un vincle causal entre aquestes, el nacionalpopulisme i el racisme, difon certes idees, prejudicis i conviccions que alienen i legitimen el menyspreu i l'exclusió" (Santamaría 2002: 72).

2.3. Marc teòric

El marc teòric que desenvolupo a continuació parteix de l'anàlisi de tres conceptes bàsics relacionats amb els mitjans de comunicació i la immigració: estereotips, enquadrament de la realitat i estigma. Aquests conceptes presenten relació de les tres teories a partir de les quals pren forma la temàtica de la investigació: la teoria de l'enquadrament, d'Erving Goffman, la teoria de l'estigma, del mateix autor, i la teoria del cultiu, de George Gerbner.

2.3.1. La teoria del cultiu

Segons George Gerbner, els retrats i rols a partir dels quals els mitjans de comunicació representen les minories conformen els indicadors culturals principals de la societat actual. D'aquesta premissa parteix la teoria del cultiu, creada per Gerbner l'any 1993 juntament amb el seu equip d'investigació de l'Anneberg School of Communitacions de la Universitat de Pennsylvania. La teoria del cultiu vincula l'estereotipatge dels grups socials a través dels mitjans de comunicació audiovisuals al temps d'exposició de l'espectador davant de la televisió.

Segons Gerbner, qui des de la dècada dels seixanta treballa sobre les bases d'aquesta teoria, la televisió cultiva percepcions de la realitat en els públics que difereixen de la realitat en sí mateixa. D'aquesta manera, l'autor parla de la construcció d'un món més violent i d'unes representacions dels

rols socials, ètnics i culturals altament estereotipades. En aquest sentit, Gerbner vincula la intensitat de l'exposició al mitjà amb el temps de consum i, per tant, com més elevat sigui el temps de consum, major serà la coincidència entre la concepció que es té del món real i la representació del mateix a la televisió.

En un principi, Gerbner pretenia desenvolupar models de comunicació que permetessin explicar els trets persuasius i relacionats a prediccions, control i canvis d'actitud i comportament derivats de l'exposició als mitjans de comunicació. Segons l'autor, la televisió produeix de manera centralitzada conjunts d'imatges i missatges pel total de consumidors, deixant de banda qualsevol factor de selecció. Per aquest motiu, aquesta teoria té en compte l'exposició al patró total de la televisió, i no a gèneres específics o a programes.

Segons Gerbner, els consumidors de televisió s'exposen diàriament a molts missatges, conformats a partir d'imatges i valors, que es repeteixen al llarg del dia a diferents gèneres i programes televisius. Així doncs, la teoria del cultiu diu que els efectes que produeix l'exposició a aquestes continguts provoca canvis en el comportament i cultiva certes perspectives de la vida que transformen els coneixements primerament en actituds i, amb el temps, en conductes. Tenint en compte l'aplicabilitat de la teoria a l'estereotipació de grups demogràfics i ocupacionals, el contingut dels espais televisius, segons Gerbner, fomenta patrons discriminatoris en detriment d'aquells col·lectius sense visibilitat televisiva, concebent com a real únicament allò que mostren els mitjans de comunicació.

La relació entre el consum i l'exposició a la televisió per part de l'espectador són les variables d'aquesta teoria que, aplicada a la investigació que ens ocupa, pot relacionar-se amb la presència d'estereotips relacionats amb el col·lectiu romanès al programa divulgatiu *Tot un Món*. Segons la teoria del cultiu i partint de la realitat que la societat mira la televisió de manera passiva, sense mostrar una actitud crítica, els espectadors del programa concebran el contingut dels capítols com la realitat del col·lectiu romanès a Catalunya. Tenint en compte que el temps d'exposició als continguts televisius és un factor determinant per adquirir una imatge al més semblant possible de la realitat, i contemplant que la durada dels capítols del programa *Tot un Món* no supera els cinc minuts, la imatge de la comunitat romanesa adquirida a partir dels continguts del programa pot estar basada en estereotips.

2.3.2. La teoria de l'enquadrament

La teoria de l'enquadrament o del *framing* d'Erving Goffman (Goffman 1974) permet explicar aquesta realitat a partir del concepte “d'enquadrament noticiable”. Segons Álvarez Gálvez, aquest concepte respon a “la idea organitzativa central del contingut de les notícies, que proporciona un context i presenta l'assumpte a través de l'ús de la selecció, èmfasi, exclusió i elaboració” (Álvarez 2009: 63). Així doncs, de la mateixa manera que els individus elaboren els seus marcs de referència a partir de les experiències viscudes, els mitjans de comunicació ofereixen una imatge de la realitat a partir d'allò que consideren oportú enquadrar. La selecció d'un determinat enquadrament per part del mitjà de comunicació emissor comporta l'aïllament d'un altre material que no s'ha considerat important. Aquesta teoria és aplicable a qualsevol document audiovisual. Allò que arriba a l'espectador és allò que, prèviament, ha passat un filtre de selecció per part de l'autor del material. En aquest sentit, pel que fa a la imatge de la immigració transmesa a través dels mitjans de comunicació i d'acord amb la teoria del *framing*, la visibilitat atorgada al contingut, tant dels espais informatius com dels programes divulgatius especialitzats en immigració, respon a la voluntat del seu creador. “El *framing* ha pogut percebre com l'origen geogràfic de l'immigrant es torna una variable fonamental a l'hora de caracteritzar i, per consegüent, definir la condició de l'immigrant.” (Álvarez 2009: 68).

Goffman distingeix entre dos tipus de marcs de referència: els primaris i els secundaris. Els primers, són el punt de partida per establir les creences específiques d'un grup d'individus que permeten fer comprensible la realitat social. “Els marcs de referència primaris d'un determinat grup social constitueixen un element central de la seva cultura, especialment en la mesura en què emergeix una comprensió relativa als principals tipus d'esquemes, a les relacions d'aquests tipus entre sí i a la suma total de forces i agents que aquests dissenys interpretatius reconeixen que es troben voltant pel món” (Goffman 1975: 29). Aquests marcs de referència primaris també són aplicables a la realitat dels mitjans de comunicació. Els mitjans ofereixen una visió enquadrada de la realitat, centrant l'atenció sobre l'objecte representat, exclouent altres objectes i accentuant els trets d'allò que capta la càmera. Aquest procés comporta una reducció de la realitat que limita el coneixement de la immigració a la informació transmesa únicament pels mitjans. La selecció d'informació per part de l'emissor pot provocar una informació distorsionada de la realitat.

2.3.3. La teoria de l'estigma

La teoria de l'estigma té en compte les conseqüències que poden derivar-se de la representació negativa d'un fenomen. Segons Goffman (1963), a l'antiga Grècia, el terme “estigma” s'emprava per designar els signes corporals que posaven de manifest la part negativa de l'estatus moral de l'individu. Goffman, però, varia lleugerament el significat del mot i l'empra per establir els límits del marc de referència dels normals; així doncs, la persona estigmatitzada és aquella que té característiques fora dels límits de la normalitat. “Un individu que podria haver estat fàcilment acceptat en un intercanvi social corrent posseeix un tret que pot imposar-se a la força a la nostra atenció i que ens porta a allunyar-nos d'ell quan el trobem, anul·lant els altres atributs” (Goffman 1965: 17)

Atenent a la teoria de Goffman, Álvarez Gálvez defineix el concepte “estigma” a partir de diferents premisses: “a) l'estigma és una marca o senyal negativa que és atribuïda als individus; b) una marca que implica un judici o avaluació negativa; c) l'estigmatització té conseqüències negatives per l'estigmatitzat; d) conseqüències que són legitimades per un sistema de creences compartides sobre els atributs (virtualment atribuïts) de la persona” (Álvarez 2009: 65). Erving Goffman distingeix tres tipus d'estigma: físics, defectes de caràcter de l'individu i estigmes tribals. Els primers, els estigmes físics, estan relacionats amb les diferències sensorials i deformitats del cos; els segons, de caràcter, fan referència a pertorbacions mentals i, per últim, els estigmes tribals de la raça, la nació i la religió; és en aquest darrer grup on Goffman inclou els immigrants (Goffman 1965: 16).

Com a conseqüència del desconeixement de les comunitats i cultures que conviuen amb nosaltres, la imatge de la immigració l'adquirim a partir del contingut que ens arriba dels mitjans de comunicació. “La nostra experiència de la immigració esdevé bàsicament mediatitzada pels mitjans de comunicació, i per tant construïda i interessada” (Guardiola 2005: 141).

Sovint, els espais informatius emeten imatges de la immigració amb connotacions negatives. L'exhibició d'aquest tipus de contingut comporta l'estigmatització de la imatge construïda pel receptor. En aquest sentit, Álvarez Gálvez, fa referència a “l'existència d'un discurs mediàtic centrat en ressaltar la cara més negativa i/o problemàtica del fenomen migratori actual” (Álvarez 2009: 61). El contingut de les notícies relacionades amb la immigració transmet una imatge estigmatitzada del col·lectiu que les protagonitza. La imatge que derivada d'aquestes informacions no és la mateixa que vol transmetre aquest col·lectiu. La teoria de l'estigma de Goffman pot aplicar-se a aquests

casos si concebem que els mitjans de comunicació, com a reproductors de l'opinió pública majoritària, contribueixen a l'ocultació del racisme cap a la immigració a través d'una terminologia que, generalment, segueix estigmatitzant el col·lectiu immigrant en funció de la seva classe social. “La societat estableix els mitjans per categoritzar les persones i el complement d'atributs que es perceben com a corrents i naturals en els membres de cadascuna d'aquestes categories. [...] És probable que en trobar-nos davant d'un estrany les primeres aparences ens permetin preveure en quina categoria es troba” (Goffman 1965: 14).

2.4. Estudi exploratori previ

En el marc de l'assignatura “Llenguatge, interculturalitat i mitjans de comunicació” vaig realitzar un petit treball d'investigació sota el títol “La identificació de la comunitat romanesa amb el capítol 'Fent d'empresaris' del programa *Tot un Món*”. Es tractava d'un estudi exploratori previ pel qual vaig dissenyar una metodologia basada en una anàlisi de contingut del capítol seleccionat i de les entrevistes realitzades a tres immigrants romanesos a partir del visionat del capítol. Aquesta petita recerca va ser el punt de partida del present projecte d'investigació. De les mancances del treball n'he intentat fer una oportunitat en la millora del disseny d'aquesta investigació i per aquest aquest motiu he considerat interessant dedicar-hi un apartat dins d'aquest capítol.

2.4.1. Objectius de la investigació

Els objectius principals d'aquesta investigació eren tres:

- Identificar quines característiques de la comunitat romanesa es recullen al capítol “Fent d'empresaris” del programa *Tot un Món*.
- Conèixer la percepció que tenen els immigrants romanesos establerts a Catalunya per motius econòmics del contingut del capítol “Fent d'empresaris” del programa *Tot un Món*.
- Establir similituds i diferències entre la imatge que s'ofereix al capítol “Fent d'empresaris” i les creences dels propis immigrants.

2.4.2. Hipòtesis de partida

Les hipòtesis de partida d'aquesta investigació eren les següents:

- El programa recorre a tòpics i estereotips per captar l'atenció de la població autòctona.
- El capítol “Fent d'empresaris” s'adreça a la població autòctona i, per tant, els immigrants de les comunitats que protagonitzen els capítols no s'hi senten identificats. En aquest sentit, la percepció de la immigració que obté el públic és diferent a la de la mateixa població immigrada.

2.4.3. Objecte d'estudi

Capítol 13 - “Fent d'empresaris”: La comunitat romanesa que des de fa anys viu a Castelló, formada per 40.000 romanesos, és la protagonista del capítol. La majoria són joves d'entre 25 i 30, 15.000 dels quals estan empadronats a Castelló de la Plana. Aquest col·lectiu, arribat a Castelló per causes econòmiques, s'ha fet un lloc en el teixit empresarial de la zona. En total, l'any 2004 hi havia al voltant de tres-centes empreses regentades per romanesos, la majoria dedicades al negoci de la construcció, l'hostaleria i el comerç (carnisseries principalment). Per solucionar els problemes jurídics i donar-se un cop de mà entre ells van crear l'Associació d'Empresaris Romanesos, el president de la qual és Claudio Danciu, el protagonista del reportatge.

Entrevistat 1: És un home romanès. Té 34 anys i en fa 12 que va arribar a Espanya per motius laborals. Va néixer a Sibiu i actualment viu a la Bisbal del Penedès (Tarragona). Treballa de granger tot i que també ha treballat al camp i a la indústria. Des que va arribar a Espanya per motius econòmics ha viscut a Huelva, a Castelló de la Plana i a Lleida. Tot i això, anteriorment havia emigrat a altres països de la Unió Europea. Va aprendre l'espanyol fa 12 anys, quan va arribar a Espanya.

Entrevistada 2: És una noia romanesa. Té 22 anys i en fa quatre que va arribar a Espanya per motius econòmics. Va néixer a Mamia (Transilvània) i actualment viu a Llorenç del Penedès (Tarragona). Treballa al camp. Quan va arribar a Catalunya va anar a viure a Lleida i des de fa sis mesos viu a Llorenç del Penedès. Coneixia l'espanyol abans de venir perquè l'havia estudiat a Romania.

Entrevistat 3: És un noi romanès. Té 17 anys i en fa 12 que va arribar a Espanya amb la seva família. Va néixer a Iasi però quan tenia cinc anys els seus pares van venir cap a Espanya per motius econòmics. Actualment viu al Vendrell (Tarragona). Ha viscut a l'Arboç i el Vendrell. Tot i que va començar a anar a l'escola a Romania, ha cursat l'educació secundària obligatòria a l'IES Andreu Nin del Vendrell. Actualment compagina les classes de 4t d'ESO amb la feina al camp, ajudant el seu pare. Quan va marxar de Romania no sabia l'espanyol però ara entén i parla perfectament el castellà i el català.

2.4.4. Metodologia

El procés metodològic per a la investigació el vaig iniciar amb el visionat del capítol “Fent d'empresaris” del programa *Tot un Món* a partir del qual en vaig fer una anàlisi del contingut. Aquesta primera anàlisi em va servir per a identificar les fonts d'informació utilitzades per a l'elaboració del capítol, el punt de vista de partida per a l'explicació de la història, la llengua o llengües emprades per cadascun dels actors i els estereotips i prejudicis que s'esmentaven al llarg del reportatge.

Els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi del capítol van esdevenir imprescindibles per a l'elaboració d'una bateria de preguntes que vaig fer servir per dissenyar les entrevistes posteriors. El qüestionari final girava al voltant de quatre temes diferents obtinguts a partir de l'anàlisi del capítol: estereotips i prejudicis, llengua, increment de població immigrada i tradicions i associacionisme. La mostra seleccionada per a les entrevistes van ser tres immigrants romanesos -dos homes i una dona- residents en aquell moment a Catalunya per motius econòmics. Les entrevistes, totes elles individuals, es van realitzar després del visionat del capítol “Fent d'empresaris”. El procediment va ser exactament el mateix per a cada entrevistat. Un cop elaborades i transcrites les entrevistes⁸ vaig portar a terme una anàlisi comparativa del contingut de cadascuna d'elles i del contingut del capítol “Fent d'empresaris”. Amb aquesta comparació vaig poder identificar similituds i diferències entre el contingut del capítol i les respostes obtingudes de cadascun dels entrevistats.

⁸ Veure annex 1: entrevistes de l'estudi previ exploratori

2.4.5. Anàlisi comparativa de resultats

La comparació entre els resultats de l'anàlisi de les entrevistes i de l'anàlisi de contingut del capítol “Fent d'empresaris” la vaig estructurar a partir dels quatre paràmetres en què s'havien construït els qüestionaris de les entrevistes. Aquest en va ser el resultat:

Estereotips i prejudicis: el capítol “Fent d'empresaris” del programa Tot un Món feia referència a diferents estereotips i prejudicis que, en ocasions, els entrevistats no compartien. Així doncs, el protagonista del reportatge, Claudio Danciu, citava el següent prejudici al minut 01:45 de l'entrevista: *“últimamente se está asociando lo que es mano de obra rumana con mal trabajo, mal acabado, que en realidad no es la verdad. Por supuesto, hay de todo, hay gente que trabaja bien y hay gente que trabaja mal. Ésto es lo que tenemos que hacer nosotros, dar una imagen mejor a la calidad del trabajo y al trabajador rumano”*. Els tres entrevistats, així com també el protagonista del reportatge consideraven que l'afirmació no era certa i que calia vetllar per combatre-la. Tot i això, l'entrevistada 2 afirmava no fer cas d'aquest tipus de creences i deia que el més important era demostrar que es treballa bé. *“Yo creo que tengo que demostrar que trabajo bien. No quiero hacer caso a lo que dicen de los rumanos pero yo tampoco he oído mucho”*, explicava.

D'altra banda, l'entrevistat 1 posava en dubte les afirmacions de Danciu i no entenia aquest tòpic. *“Puede ser que la gente piense que los rumanos trabajamos mal pero yo no lo sé. De verdad, ¿por qué va a ser peor? No es la verdad, es mentira, esta gente habla (referint-se al vídeo) pero no sabe por qué habla así. Si se trabaja bien puedes ganar bien igual”*, responia.

L'entrevistat 3 era l'únic que reconeixia l'existència d'aquest estereotip entre la població autòctona. Ell, però, reconeixia que no havia estat víctima directa de pensaments d'aquest tipus i deia *“No, però la gent d'aquí a vegades sí que es pensen que no saps fer la feina i que ells treballen millor... però al meu pare mai li han dit res i a mi tampoc”*.

A banda d'aquest estereotip, el contingut del programa també posava de manifest que la comunitat romanesa, a vegades, no era ben acceptada entre la població autòctona. Així doncs, la veu en off del reportatge exposava al minut 01:30 aproximadament: *“La cultura econòmica dels nouvinguts és similar a les característiques industrials de Castelló, per això els resulta acollidora aquesta terra; tot i que alcen una mica de recel entre els autòctons”*. Aquesta afirmació contrastava amb l'opinió de l'entrevistat 1, que deia que la societat és oberta i no costa integrar-se. *“La gente que viene aquí*

a trabajar puede vivir perfectamente con sus costumbres. No es una sociedad muy cerrada. No entiendo lo del video, te acogen bien". Per part seva, l'entrevistada 2 també creia que era fàcil la integració i l'adaptació en una societat una mica diferent a la seva. "*Sí, es fácil adaptarse a la sociedad y no cuesta mucho... A mi no me costó integrarme. La gente de aquí te habla y te mira bien. Eres extranjero pero tú ya lo sabes*", explicava a l'entrevista. A la mateixa pregunta, l'entrevistat 3 va respondre que a la seva família no li havia costat gaire integrar-se, però que ell era molt petit quan va arribar a Catalunya i no ho recordava gaire bé. "*Sí, bueno yo era molt petit quan vaig venir però a la meva família no ens va costar conviure amb gent. Siempre vam començar a comprar a botigues de l'Arboç i el Vendrell i vam tenir amics*", va respondre l'entrevistat 3. D'aquesta manera, cap dels tres immigrants entrevistats considerava que la població autòctona els fes el buit i els impedís la integració. Una vegada més es constatava, doncs, que aquest era un estereotip que la població immigrada desconeixia.

Llengua: la llengua va ser el segon tema que va aparèixer a les entrevistes. Mentre que al vídeo el protagonista identificava similituds entre el valencià i el romanès, els tres romanesos entrevistats no les compartien. Tot i això, creien fonamental el coneixement de l'espanyol per trobar una bona feina i consideraven interessant tenir nocions de català si l'immigrant s'establí a Catalunya. "*El valenciano, quiero decir que lo entendemos casi todo. Es muy parecido al rumano. Además hay palabras iguales: "ha fugit un bou", "pantalons curts" y si no "fotut", por qué no?*", assenyalava Claudio Danciu al capítol analitzat. L'entrevistat 1, en canvi, considerava que no s'assemblava al romanès però que era imprescindible conèixer el castellà per a poder treballar a Espanya. "*A mi no me ha costado mucho... A los rumanos no nos cuesta mucho. No se parece pero somos latinos y aprendemos muy rápido... Yo no sabía hablar cuando vine de Rumanía pero es fácil*", explicava a l'entrevista. A més, en referència al català, comentava que no era tan necessari com el castellà. "*El catalán lo entiendo un poco. No se parece al rumano pero se aprende rápido si quieres [...] No es necesario, vamos, pero... para aprender está bien para mi*", explicava a l'entrevista el mateix entrevistat.

A diferència dels entrevistats 1 i 2, l'entrevistat 3 va venir a Catalunya de petit i, per tant, l'escolarització l'havia fet pràcticament tota a Catalunya. Aquest era, segons deia, un punt a favor per a l'aprenentatge del castellà i el català i, per aquest motiu, no havia tingut cap problema per a respondre les preguntes en català. "*Vaig aprendre el català i el castellà a l'escola quan vaig venir.*

Abans només sabia rumano però el català i el castellà és fàcil i si el parles cada dia amb tothom el pots aprendre molt”, comentava a l'entrevista. A més, valorava positivament el coneixement del català en el cas de la gent que arriba a Catalunya per a treballar. *“Depèn. Si vols viure tota la vida aquí està bé que el parlis però si només vens per un temps o de vacances no cal... amb l'espanyol és fàcil que t'entenguin”*, explicava.

L'entrevistada 2, a diferència dels altres entrevistats i del protagonista del capítol de *Tot un Món*, va explicar que havia après el castellà a Romania, abans de venir, ja que creia que la llengua era un factor molt important per a començar a formar part d'una comunitat. Això li havia facilitat la integració i l'accés a una feina. *“Yo ya sabía hablar cuando vine de Rumanía. Cuando llegué ya hablé”*, explicava l'entrevistada. Pel que fa al català, coincidia en part amb Claudio Danciu a trobar-hi alguna similitud amb el romanès. Tot i això, però, considerava fonamental el contacte amb la gent per aprendre'l. *“Entiendo más o menos el catalán. Un poco se parece al rumano y si estás con una gente que habla todo el tiempo, que no tienes más para hablar, lo aprendes; pero si vives lejos y no hablas, entonces te cuesta un poco”*, deia a l'entrevista. A més, l'entrevistada coincidia amb l'entrevistat 1 en l'opinió que conèixer el català afavoria la integració de l'immigrant. *“No es necesario saber catalán pero saberlo va bien porque hay muchas cosas escritas en catalán”*, explicava l'entrevistada 2. En aquest sentit, tant el contingut del programa analitzat, com les tres entrevistes realitzades van posar de manifest la importància de la llengua com a element fonamental per a la integració dels nouvinguts en una comunitat.

Increment de la població immigrada: l'increment de població nouvinguda a Catalunya i a Espanya per motius econòmics va ser un altre dels punts principals de l'anàlisi, tant pel tractament que en fa el capítol “Fent d'empresaris” del programa *Tot un Món*, com per la curiositat per conèixer el punt de vista dels propis immigrants. Així doncs, l'increment de la població romanesa ha augmentat la competitivitat per aconseguir llocs de feina i l'activitat empresarial. En aquest sentit, Claudio Danciu, al minut 02:33 del capítol feia referència a l'increment de població romanesa que ha immigrat a Espanya en els darrers anys per motius econòmics. *“Cuando llegué, apenas encontrabas una persona rumana por la calle. Éramos muy pocos. Ahora vas por la calle y encuentras un conocido, un amigo... Sabes que si sales por la noche puedes ir a un restaurante rumano, a una tienda y encontrarte con gente”*, afirmava.

L'augment de població ha fet créixer, també, els serveis. Cada vegada és més freqüent trobar, a les

ciutats, carnisseries especialitzades en productes romanesos o restaurants d'aquest país. En aquesta afirmació coincidien dos dels tres entrevistats, així com el protagonista del capítol del programa. En relació a aquest increment de la immigració, l'entrevistat 1 el va valorar negativament perquè, segons va dir, tot i que havien augmentat les botigues especialitzades en menjar romanès, cada vegada hi havia més competitivitat. *“Estaba mejor antes porque éramos menos rumanos. Se ganaba menos pero se vivía mejor [...] En el Vendrell hay una tienda de carne que hace tres o cuatro meses que está. En Lérida hay también tienda de rumanos y dos restaurantes rumanos. ¡Hay de todo! [...] ¡Hay un montón de rumanos en Llorenç pero también en l'Arboç, que trabajan en un matadero o en campo, pero no voy nunca!”*, va respondre en referència aquest àmbit. L'entrevistada 2, en canvi, va explicar que no havia notat cap canvi en el tracte de la societat en els darrers anys en què la població romanesa a Catalunya havia augmentat considerablement. *“No, más o menos siempre me trataron igual pero cada vez hay más gente que viene de Rumanía para trabajar”*, explica. D'altra banda, l'entrevistat 3 va explicar que la diferència, de quan ell havia arribat fins el moment de la realització de l'entrevista, respecte l'augment de famílies romaneses era important. A l'Arboç, el poble on vivia al principi, eren la única família romanesa i, anys després, al Vendrell, també. Actualment, però, deia que la situació havia canviat i hi havia moltes més famílies romaneses establertes a la seva comarca. *“Als primers anys a l'Arboç érem la única familia romanesa i al Vendrell també quasi. Però després va venir més gent i ara som molts “rumanos” aquí, a l'insti i al poble”*, va explicar. Aquesta declaració era una de les claus per entendre el canvi de la immigració en els darrers anys. La presència d'estudiants romanesos als diferents instituts de la comarca ha esdevingut un factor important per considerar la plena integració de la comunitat romanesa. En aquest sentit, els infants escolaritzats són fills de pares que treballen a Catalunya i, per tant, són famílies que han emigrat per complet del seu país. Aquest fet també el vaig poder constatar a partir de l'anàlisi del capítol del programa *Tot un Món* ja que, fent referència a l'Associació d'Empresaris Romanesos, es podia deduir la presència de nombroses famílies establertes a les comarques castellonenques que havien creat el seu propi negoci.

Tradicions i associacionisme: L'increment de població romanesa a Catalunya i a Espanya ha permès a aquest col·lectiu la recuperació d'algunes tradicions que havien perdut o deixat de banda perquè no eren compartides amb la societat autòctona. Des del meu punt de vista, un paper molt important en el seguiment de les tradicions d'una comunitat el tenen els mateixos membres. Per aquest motiu, l'associacionisme i la relació entre membres de la mateixa comunitat és

imprescindible.

El capítol analitzat explicava com l'Associació d'Empresaris, formada per un grup de romanesos establerts a les comarques castellonenques vetllava per la integració d'aquest col·lectiu però, a més, agrupava bars i restaurants romanesos per no deixar de banda les seves arrels. De les tradicions i els costums també en van parlar els entrevistats, els quals van coincidir a afirmar que tot i la seva adaptació, seguien cuinant plats típics romanesos. A més, explicaven que l'increment de carnisseries i restaurants romanesos facilitava el seguiment d'aquestes tradicions. El menjar és el tret que van destacar més els entrevistats quan els vaig preguntar per les tradicions. *“Jo menjo d'aquí però els meus pares fan menjar d'allà a vegades. Van posar fa unes setmanes una botiga de carn al Vendrell i la meva mare compra allà la carn perquè diu que és semblant a la de Romania però a mi m'agrada molt el menjar d'aquí”*, va explicar l'entrevistat 3, que va passar la seva joventut a Catalunya.

L'entrevistada 2, en canvi, deia que combinava el menjar d'aquí amb les receptes d'allà i que no formava part de cap associació, però compartia experiències amb més immigrants romanesos perquè alguns membres de la seva família també estaven instal·lats a Catalunya. *“Me he adaptado a la comida. Hago comida de aquí y de Rumanía”*, explica en una de les preguntes. *“No voy a ninguna asociación de rumanos. No tengo mucha relación con rumanos. Sólo con mi familia, que también está aquí pero nos vemos a tres meses o a cinco o seis”*, afegia. Així doncs, el testimoni de l'entrevistada 2 va esdevenir un exemple d'importació de costums, de tradicions i d'indiferència cap a la cultura autòctona, ja que la relació amb catalans es limitava, tan sols, a l'àmbit laboral.

L'entrevistat 1 també combinava la manera de cuinar d'aquí i la de Romania. La facilitat de trobar productes d'arreu li permetia descobrir la cuina d'aquí i conservar les seves tradicions. *“Yo sí... Como de aquí y también de allí”*, va explicar. A més, de la mateixa manera que l'entrevistada 2, no formava part de cap associació autòctona ni romanesa però de tant en tant organitzava trobades amb els seus amics romanesos, establerts a Lleida i a Masllorenç també per motius laborals. *“No, yo no pero tengo amigos en Lérida y quedamos a veces... También conozco rumanos que están trabajando allí en Masllorenç, con mi hermano... Hay veces que me voy para allá pero por aquí no conozco a nadie”*, va indicar a l'entrevista.

L'adaptació dels nouvinguts a les tradicions i associacions autòctones vaig comprovar que és una realitat que va guanyant terreny. Així doncs, l'entrevistat 3, de qui es podria dir pràcticament que

havia crescut a terres catalanes, no deixava de banda els seus orígens però formava part dels Nens del Vendrell. “Vaig a fer castells amb els Nens del Vendrell perquè m'agraden molt els castellers i quan vaig començar a anar a l'institut vaig anar a la colla i després amb el meu pare, que també li agrada molt”, va explicar a l'entrevista.

2.4.6. Conclusions i mancances de l'estudi

Amb aquesta petita investigació vaig poder comprovar que la percepció que tenien els immigrants entrevistats de la integració distava de la imatge que es mostrava dels immigrants al capítol analitzat de *Tot un Món*. Així doncs, els estereotips i prejudicis exposats eren pràcticament desconeguts pels entrevistats, que, a més, afirmaven que la integració a la societat catalana havia estat fàcil i sense problemes per part de la població autòctona. El fet que els immigrants no s'identifiquessin amb els estereotips dels quals parlava el capítol televisiu reforçava la hipòtesi de partida: el capítol “Fent d'empresaris” s'adreça a la població autòctona. L'anàlisi comparativa dels capítols posava de manifest que la identificació dels tres entrevistats romanesos amb el contingut del capítol “Fent d'empresaris” del programa *Tot un Món* era parcial; hi havia punts en comú molt evidents, com per exemple la llengua, l'increment de població o la preservació de les tradicions, i d'altres que no compartien, com ara els estereotips i prejudicis exposats al llarg del capítol.

A més, a partir de l'anàlisi comparativa de les entrevistes vaig poder comprovar que la llengua és un dels factors clau per a la integració dels nousvinguts. Així doncs, els tres entrevistats, juntament amb el protagonista del capítol feien clares referències a la importància que ha adquirit la llengua a nivell personal de cada entrevistat. D'aquesta manera, consideraven el castellà com a llengua imprescindible i el català com a important en cas que l'immigrant treballés o visqués a Catalunya.

Les mancances metodològiques d'aquesta petita investigació les he tingut en compte a l'hora de dissenyar la metodologia pel projecte que presento. D'entrada, em vaig adonar que tan sols amb tres entrevistes no podia establir una mostra representativa de la immigració romanesa a Catalunya. A més, els tres entrevistats tenien un perfil molt semblant, fet que encara en delimitava més la representativitat de la immigració. Cal destacar, també, que el perfil dels entrevistats distava del perfil del protagonista del capítol analitzat ja que, tot i haver emigrat de Romania per motius econòmics, l'estatus social dels entrevistats era inferior al del protagonista del capítol. Aquesta

mancança posa èmfasi en la necessitat de fer una tria acurada i pertinent tant del corpus d'anàlisi com dels perfils dels entrevistats.

Un altre punt a tenir en compte és la construcció d'hipòtesis a partir d'una base teòrica. Per a aquesta investigació les hipòtesis les vaig dissenyar a partir del visionat d'alguns capítols del programa *Tot un Món* i, per tant, sense fer una investigació prèvia d'aquells conceptes teòrics introduïts per experts. D'aquesta limitació he après que és important comptar amb una base teòrica que doni suport a les hipòtesis personals i aporti credibilitat a la investigació.

3. L'objecte d'estudi: el programa *Tot un Món*

Amb la finalitat d'investigar sobre la identificació dels nouvinguts romanesos amb el contingut dels programes televisius que fan pedagogia sobre la immigració, he considerat adequat elaborar un estudi de cas sobre el programa *Tot un Món*. L'elecció del programa com a mostra representativa respon a les característiques següents: s'emet a la televisió pública; la temàtica dels capítols se centra en la immigració; el contingut es basa en la realitat de la societat catalana; la seva finalitat és pedagògica, informativa i divulgativa, i cada capítol tracta un tema diferent en relació amb la immigració.

“Catalunya és i serà un país immers en la globalització, de la qual la immigració és una de les conseqüències més palpables, i haurà de continuar assajant per donar resposta a aquest fenomen global des d'una perspectiva local” (Essomba⁹ 2007: 7). Atenent a aquesta realitat i a la manca de programes que tracten la diversitat de manera divulgativa, l'any 2004, Televisió de Catalunya, en col·laboració amb la Fundació Jaume Bofill va iniciar la producció d'un programa amb l'objectiu d'analitzar i apropar el fenomen migratori dels últims anys a Catalunya a la societat catalana. Així, l'octubre del 2004 van començar les emissions del programa *Tot un Món*. Fins l'actualitat s'han emès set temporades formades per capítols de quatre minuts de durada aproximada. Guardonat amb el Premi Francesc Candel l'any 2007 i amb el Premi per a la Diversitat Audiovisual, el 2009, les diferents temporades del programa tenen un plantejament similar però aborden temes diferents, tots ells relacionats amb el fenomen migratori a Catalunya.

La temporada inicial, formada per seixanta-nou capítols, intenta respondre les preguntes principals que la societat catalana es fa al voltant dels processos migratoris i, particularment, de les noves onades migratòries arribades a Catalunya a partir de la dècada dels noranta. La segona temporada complementa els coneixements generals explicats a la primera temporada i dóna a conèixer el tipus d'acollida d'aquesta nova immigració. Es basa, per tant en les bones pràctiques, els problemes d'integració i les formes de resolució d'aquests que apliquen les associacions.

La tercera i la quarta temporades de *Tot un Món* se centren en les trajectòries personals dels immigrants. Les experiències personals dels processos migratoris conformen l'argument dels capítols de la tercera temporada. Pel que fa a la quarta temporada, tracta deu temes en profunditat

⁹ Miguel Àngel Essomba és director del centre UNESCO de Catalunya, professor del Departament de Pedagogia Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona i autor de les carpetes *Tot un Món. Material didàctic*.

des de diferents punts de vista -persones immigrades, associacions, ONG- i en diferents formats per aconseguir donar una visió de conjunt de cadascun dels temes proposats per la temporada. D'aquesta manera s'estableixen grups de vuit capítols que, encapçalats per un expert, expliquen els temes cabdals en el procés d'arribada, acollida i integració dels nouvinguts a Catalunya. Els deu temes que conformen la temporada són: família, treball, casa, educació, cultures, creences, veïnat, ciutadania, experts i històries. “Som conscients que l'arribada d'onades migratòries va començar fa més d'una dècada i per això hem volgut tenir en compte les experiències i les trajectòries personals dels mateixos immigrants”, explicà¹⁰ Carles Solà a l'acte de presentació de la carpeta de materials *Tot un Món 2* a Tarragona. En aquest sentit, en aquesta temporada els immigrants valoren l'acollida a Catalunya des de la seva experiència personal, contraposant les seves declaracions a les de la població autòctona, que també fa una valoració de la representació de la immigració.

A partir de la cinquena temporada, el programa *Tot un Món* fa un gir en el seu plantejament. Un cop analitzada la immigració dels últims anys a Catalunya, d'observar-ne els problemes derivats del procés d'arribada, de l'acollida i de l'adaptació, l'equip del programa posa èmfasi en la diversitat cultural i la interculturalitat de la societat catalana. Així doncs, la cinquena temporada busca els espais comuns que s'han creat entre la població autòctona i la població immigrada. Els capítols se centren en l'intercanvi d'experiències d'ambdós col·lectius i en les situacions d'empatia que s'han generat per mostrar la interculturalitat com un fet quotidià.

La sisena temporada parteix de la diversitat cultural generada a partir de l'arribada de nous immigrants a Catalunya i explora els elements socials derivats del contacte entre immigrants i població autòctona. Els capítols de la sisena temporada analitzen la participació de les persones nouvingudes en diferents àmbits com el de la cultura, els esports, els viatges o la religió, i les noves expressions i tradicions que neixen fruit d'aquest mestissatge. Per últim, la setena temporada, que s'emet actualment, posa èmfasi en les opinions que tenen les persones immigrades de Catalunya amb l'objectiu de normalitzar el fenomen de la immigració.

Els contingut dels capítols de les quatre primeres temporades del programa *Tot un Món* s'han adaptat per explicar el fenomen de la immigració a les escoles. En aquest sentit, la Fundació Jaume Bofill, en col·laboració amb l'equip de Televisió de Catalunya encapçalat per Carles Solà, el director del programa, han elaborat dues carpetes de materials didàctics amb l'objectiu d'acostar el fenomen

¹⁰ Declaracions de Carles Solà durant l'acte de presentació de la carpeta de materials *Tot un Món 2*. *Material didàctic* a la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

migratori a les aules des d'un enfocament que defuig de l'alarmisme. El primer material, editat l'any 2007, presenta un enfocament cognitiu del fenomen de la immigració, seguint els objectius marcats per les dues primeres temporades del programa. La segona carpeta, editada l'any 2010, en canvi, treballa la vessant socioafectiva de la immigració, atenent a les característiques de la tercera i la quarta temporada del programa. Darrerament s'ha posat en funcionament una adaptació multimèdia del material didàctic amb exercicis complementaris que pretenen captar l'atenció de l'alumne a partir de la digitalització del contingut. “El principi que garanteix i orienta una inclusió adequada dels immigrants és la cohesió social, és a dir, generar espais i projectes en els quals tots els ciutadans tinguin l'oportunitat d'interactuar i d'obtenir informació” (Essomba 2007: 7). Els capítols del programa *Tot un Món* responen a aquestes característiques i, per tant, tenen la finalitat de fomentar la cohesió social.

4. Problema d'investigació, objectius i hipòtesis

La finalitat principal d'aquesta investigació és esbrinar fins a quin punt els programes informatius divulgatius que tenen per objectiu donar a conèixer la imatge de la comunitat romanesa representen una imatge que s'adiu amb la realitat d'aquesta comunitat. La rellevància social adquirida pel programa *Tot un Món* des de l'inici de les seves emissions fins l'actualitat explica la tria de l'objecte d'estudi. En aquest sentit, es tracta d'un programa informatiu divulgatiu emès des de l'inici de les seves emissions al canal de més audiència de Televisió de Catalunya, TV3, en horari de segon *prime time*, fet que ha permès fidelitzar una audiència estable. A més, la presència de dues carpetes de materials didàctics basades en les quatre primeres temporades del programa i del material didàctic multimèdia complementari han permès traslladar la finalitat educativa del programa més enllà de la transmissió audiovisual per televisió. Així, els alumnes de cycle superior de primària, d'ESO i de batxillerat i cicles formatius poden treballar els continguts del programa a les aules. D'altra banda, l'adaptació multimèdia del material didàctic *Tot un Món* amplia l'aplicabilitat del contingut del programa a l'àmbit educatiu.

Així doncs, la tria dels capítols del programa *Tot un Món* que conformen la mostra per elaborar-ne un estudi de cas coincideix amb les temporades a partir de les quals s'han elaborat les carpetes de material didàctic. En aquest sentit, la investigació passa per examinar els continguts del programa i el material didàctic elaborat per explicar la immigració a les escoles. La comparativa dels resultats d'ambdues anàlisis amb les entrevistes a immigrants romanesos permetrà provar o refutar les hipòtesis generals que explico a continuació.

Tenint en compte que la comunitat romanesa és la segona en nombre d'immigrants a Catalunya, després de la marroquina, i la predominant entre els col·lectius d'estrangers empadronats a l'Estat l'any 2010, la representativitat d'aquesta comunitat en el programa *Tot un Món* és suficient per explicar-ne la realitat? Les hipòtesis de partida d'aquesta investigació estan relacionades amb la teoria de l'enquadrament noticiable i la de l'estigma de Goffman i amb la teoria del cultiu de Gerbner. Segons la teoria de l'enquadrament, la imatge de la immigració depèn de la seva presència als mitjans de comunicació, mentre que segons la teoria del cultiu aquesta imatge depèn del temps d'exposició del receptor als continguts televisius. Dels 312 capítols de cinc minuts de durada aproximada que conformen les quatre primeres temporades del programa, només dotze capítols

estan protagonitzats per immigrants romanesos¹¹. Per tant, com a primera hipòtesi podem concloure que el temps dedicat al col·lectiu romanès és insuficient per explicar la realitat d'aquesta comunitat, fet que condiciona la identificació dels immigrants romanesos amb el contingut del programa. Així doncs, tenint en compte que el temps de durada dels capítols no supera els cinc minuts, la imatge de la immigració que presenta el programa no coincideix amb la dels propis protagonistes.

En relació amb la teoria de l'estigma, la segona hipòtesi de la recerca vincula la imatge dels protagonistes de les temporades inicials del programa amb el temps de durada dels capítols. A partir dels conceptes teòrics de Goffman podem deduir que els capítols de les quatre primeres temporades del programa que fan referència al col·lectiu romanès mostren una imatge parcial de la realitat social, condicionada pel temps de durada. Fins a quin punt podem afirmar que la imatge de la immigració romanesa representada al programa *Tot un Món* estigmatitza la imatge social d'aquest col·lectiu i influeix en la seva identificació?

Segons Goffman, a partir de la teoria de l'enquadrament noticiable s'estigmatitza la imatge de l'immigrant, establint un retrat de la immigració que potencia les diferències entre immigrants i autòctons. D'aquesta afirmació en deriva la tercera hipòtesi: la imatge de la immigració representada a partir dels programes divulgatius sobre immigració no afavoreix la integració de les comunitats novingudes amb la població autòctona.

Els objectius principals que d'aquesta investigació són els següents:

1. Analitzar la imatge de la immigració que transmet el programa de televisió *Tot un Món*, en concret la imatge de la comunitat romanesa.
2. Determinar el grau d'identificació dels immigrants romanesos amb la imatge d'ells que transmet el programa *Tot un Món*.
3. Analitzar la imatge de la immigració que transmeten els materials educatius basats en el programa *Tot un Món* i determinar fins a quin punt s'identifica amb la dels propis immigrants.

11 Font: <http://www.gencat.cat/dasc/publica/butlletiIMMI/num16/documents/catalegactualitzat.pdf>

5. Metodologia

5.1. Recollida de dades

La fase inicial es basa en la recollida de dades de la mostra establerta a partir del programa de Televisió de Catalunya *Tot un Món*. Tenint en compte que la recerca se centra en la immigració romanesa, els materials i perfils d'entrevistats seleccionats giren al voltant d'aquest objecte d'estudi.

5.1.1. Selecció de capítols de la sèrie

El criteri de selecció de la mostra d'estudi contempla tots aquells capítols de les quatre primeres temporades del programa amb referències a la comunitat romanesa, ja sigui a partir dels testimonis directes o mitjançant l'al·lusió indirecta a la cultura romanesa. La investigació deixa de banda les temporades següents ja que el material didàctic que conforma la segona part de la investigació se centra en els capítols de les quatre temporades inicials. A banda d'això, aquestes temporades del programa tenen l'objectiu de transmetre a la població autòctona una definició al més descriptiva possible de la realitat migratòria del territori, mentre que les temporades posteriors es basen en trajectòries personals concretes. Aquesta primera etapa es basa en el primer objectiu de recerca: analitzar la imatge de la immigració que transmet el programa de televisió *Tot un Món*, en concret la imatge de la comunitat romanesa.

D'acord amb aquest criteri, els capítols que conformen la mostra són dotze¹²:

Capítol 13: “Fent d'empresaris”

Capítol 16: “Ulldecona: 24% d'immigrants”

Capítol 35: “L'empadronament”

Capítol 44: “Salvant oficis”

Capítol 57: “Ser pares”

Capítol 82: “En minoria”

Capítol 84: “El camí”

¹² Veure annex 2: enllaços dels capítols del programa *Tot un Món* que conformen la mostra

Capítol 122: “Fil a l'agulla”

Capítol 144: “Veus gitanes”

Capítol 145: “Fer el carrer”

Capítol 150: “El retorn”

Capítol 297: “Porta d'entrada”

5.1.2. Entrevista al director del programa *Tot un Món*

La segona fase de la recollida de dades consisteix en una entrevista a Carles Solà, director del programa *Tot un Món*. Tenint en compte que la recerca sobre els programes informatius televisius que tracten la immigració és escassa, l'equip creador del programa disposa d'informació addicional que pot complementar l'anàlisi dels capítols del programa seleccionats anteriorment i aportar informació al primer objectiu de recerca: analitzar la imatge de la immigració que transmet el programa de televisió *Tot un Món*, en concret la imatge de la comunitat romanesa. El director del programa, Carles Solà, a més de ser el màxim representant de l'equip creador del programa, és coordinador de la Mesa per a la Diversitat en l'Audiovisual i membre de la Comissió de la Diversitat de TV3. En aquest sentit, el seu perfil aporta l'expertesa necessària per adquirir informació addicional necessària per completar l'objectiu de recerca.

L'entrevista a Carles Solà serà semioberta, amb la finalitat de deixar parlar l'entrevistat i obtenir noves informacions, menys teòriques, basades en l'experiència personal de l'equip del programa. Les línies generals de l'entrevista, que es veuran complementades per les preguntes derivades a partir de les respostes de l'entrevistat, quedaran definides pels temes següents:

- La intencionalitat de l'equip en la creació del programa.
- El paper que juga la televisió en la descoberta de la immigració.
- El procés de selecció dels temes dels capítols del programa.
- L'obtenció del material i la visibilitat de la diversitat.

5.1.3. Entrevistes a immigrants romanesos

Amb l'objectiu de determinar el grau d'identificació dels immigrants romanesos amb el contingut del programa *Tot un Món*, el penúltim apartat de la recollida de dades consisteix en l'elaboració de dotze entrevistes a persones romaneses establertes a Catalunya que hagin vingut per motius diferents. La tria dels entrevistats contempla diferents perfils d'immigrants amb l'objectiu d'accedir a opinions al més diversificades possible. Així doncs, la selecció dels participants té en compte una variable principal: el temps d'establiment a Catalunya. En aquest sentit, se seleccionaran d'una banda, persones amb més de quatre anys de residència a Catalunya i, de l'altra, persones que faci menys de dos anys que s'hagin establert a Catalunya. D'aquesta manera, la mostra té la voluntat d'oferir una àmplia visió de la integració. Dintre d'aquests dos subgrups he buscat perfils diferents en relació als criteris següents:

- Homes i dones vinguts a Catalunya per motius laborals, propis o de la família. Tenint en compte que del total de romanesos residents a Catalunya, la majoria estan afiliats a la Seguretat Social (34.128 persones¹³) i d'aquests, 25.493 estan afiliats en règim general, seguits dels 4.440 que ho estan en règim agrari, considero convenient entrevistar afiliats a cadascun d'aquests dos règims predominants.
- Estudiants d'estudis primaris o secundaris que s'hagin acollit al Pla per la Llengua i la Cohesió Social de l'any 2004¹⁴. Partint de la dada que 9.634 immigrants romanesos cursen estudis primaris o secundaris a Catalunya, crec pertinent incloure estudiants a la mostra.
- Estudiants romanesos universitaris, per poder establir similituds i diferències amb els immigrants establerts a Catalunya per motius laborals.
- El cònsol de Romania a Barcelona, que permetrà diversificar encara més els perfils seleccionats i aportar, d'una banda la visió personal d'un immigrant i, de l'altra, la de l'administració pública de Romania.

13 Font: Departament General per a la Immigració. "Les 40 principals nacionalitats. Catalunya. 1 de gener de 2011".
<http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/05Immigracio/02Dadesimmigraciocatalunya/01perfilsdemografics/Documents/PERFIL_Paisos.pdf>

14 El Pla per la Llengua i la Cohesió Social, aprovat l'any 2004 i actualitzat l'any 2009, té l'objectiu de potenciar i consolidar la cohesió social, l'educació intercultural, la llengua catalana en un marc plurilingüe, la llengua castellana i les llengües estrangeres entre els estudiants dels centres educatius de Catalunya i el seu entorn escolar.
<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Arees_actuacio/innovacio_educativa/Pla%20de%20convivencia/pla_lic_nov_09.pdf>

A continuació presento una mostra real dels possibles participants seleccionats a partir d'aquest criteri. He utilitzat pseudònims per preservar el seu anonimat excepte el membre del cos consular que, per la seva titularitat pública, el seu nom es fa públic en diferents documents oficials:

1. Pedro Zalar

Temps d'establiment a Catalunya: Més de quatre anys

Edat: 34 anys

Sexe: Home

Ocupació actual: Granger

Motiu de mobilitat: Econòmic

2. Cristian Moldoveanu

Temps d'establiment a Catalunya: Més de quatre anys

Edat: 38 anys

Sexe: Home

Ocupació: Carnisser

Motiu de mobilitat: Econòmic

3. Crina Dutu

Temps d'establiment a Catalunya: Més de quatre anys

Edat: 32 anys

Sexe: Dona

Ocupació: Advocada

Motiu de mobilitat: Econòmic de la família

4. Antonio Constantin

Temps d'establiment a Catalunya: Més de quatre anys

Edat: 17

Sexe: Masculí

Ocupació: Estudiant d'ESO

Motiu de mobilitat: Econòmic de la família

5. Viorica Constantin

Temps d'establiment a Catalunya: Més de quatre anys

Edat: 15 anys

Sexe: Dona

Ocupació actual: Estudiant d'ESO

Motiu de mobilitat: Econòmic de la família

6. Bianca Casanciuc

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 22 anys

Sexe: Dona

Ocupació actual: Pagesa

Motiu de mobilitat: Econòmic

7. Giuliana Stoica

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 28 anys

Sexe: Dona

Ocupació: Grangera

Motiu de mobilitat: Econòmic

8. Mioara Aurescu

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 25 anys

Sexe: Dona

Ocupació: Estudiant de màster a la UPF

Motiu de mobilitat: Acadèmic

9. Lidia Baconschi

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 27 anys

Sexe: Dona

Ocupació: Estudiant de màster a la UPF

Motiu de mobilitat: Acadèmic

10. Eugen Petrescu

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 24 anys

Sexe: Home

Ocupació: Estudiant universitari UB

Motiu de mobilitat: Acadèmic

11. Ion Balan

Temps d'establiment a Catalunya: Menys de dos anys

Edat: 15 anys

Sexe: Home

Ocupació: Estudiant d'ESO

Motiu de mobilitat: Econòmic de la família

12. Radu Ionescu

Sexe: Home

Ocupació actual: Cònsol de Romania a Barcelona

Motiu de mobilitat: laboral

Els temes a tractar a les entrevistes es decidiran a partir de l'anàlisi dels capítols. Així doncs, un cop aplicada la graella d'anàlisi a cada capítol que conforma la mostra s'extrauran conclusions que determinaran la temàtica de les entrevistes. En aquest cas es realitzaran entrevistes semiobertes a partir d'unes preguntes que guiaran l'entrevista però deixaran oberta la conversa a nous temes que puguin sorgir de les respostes dels entrevistats. Abans de procedir a l'entrevista, l'entrevistat visionarà els capítols que conformen el corpus d'anàlisi. Les preguntes de les entrevistes faran referència als aspectes més destacats de la graella dissenyada per a l'anàlisi dels capítols:

- Identificació de l'entrevistat amb els actors romanesos dels capítols.
- Identificació de l'entrevistat amb el contingut dels diàlegs dels actors periodístics.
- Identificació de l'entrevistat amb el contingut dels diàlegs dels actors immigrants no romanesos.
- Identificació de l'entrevistat amb els diàlegs entre actors.
- Identificació de l'entrevistat amb les imatges dels capítols.
- Identificació de l'entrevistat amb el contingut general dels capítols.

5.1.4. Selecció del material didàctic

Amb la finalitat de treballar el fenomen de la immigració a l'aula, l'equip creador del programa amb el suport de la Fundació Jaume Bofill i l'experiència en el camp de l'educació de Miguel Àngel Essomba, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona, van crear dues carpetes de materials

educatiu basades en el contingut de les quatre primeres temporades de *Tot un Món*¹⁵. La primera carpeta, publicada l'any 2007, té una finalitat educativa i vincula continguts del programa amb la proposta d'actuacions pedagògiques. Aquesta parteix de vint-i-sis capítols de la primera i segona temporades del programa. La segona carpeta de materials, que segueix la mateixa estructura de contingut que l'anterior, es basa en quinze capítols de la tercera i la quarta temporades. Aquesta va ser publicada a principis de 2010, amb un enfocament més socioafectiu que l'anterior.

El material d'ambdues publicacions està dividit en dues parts ben diferenciades. La primera part, adreçada al professorat, recull informació sobre les propostes didàctiques en el desenvolupament del currículum educatiu, orientacions per al desenvolupament de les activitats i un apartat d'informació complementària conformada per un glossari, referències bibliogràfiques i webs d'interès. La segona part de la carpeta està formada per activitats adreçades a l'alumnat, dividides en subapartats segons la franja d'edat o el nivell educatiu al qual es dirigeixen. Els tres nivells de classificació de la primera carpeta de materials divideixen els continguts de la següent manera: “Descoberta de la immigració” (nivell de coneixement), per a cicle superior de Primària i primer cicle d'ESO; “Reptes socials de la immigració” (nivell de comprensió), per a segon cicle d'ESO, i “Anàlisi dels models de convivència” (nivell d'acció social), per a batxillerat i cicles formatius. Pel que fa a la segona carpeta de materials, basada en la tercera i la quarta temporades del programa, està estructurada de la següent manera: “Viure l'experiència d'emigrar a Catalunya” (nivell 1), amb activitats adreçades a alumnes de cicle superior d'educació primària i primer cicle d'ESO (10-14 anys); “Aprendre a conviure en la interculturalitat” (nivell 2), per a nois i noies de segon cicle d'ESO (14-16 anys), i “Dignitat i justícia per a tothom” (nivell 3), per a estudiants de batxillerat o cicles formatius de grau mitjà o superior (16-20 anys). Cadascuna de les carpetes *Tot un Món. Material didàctic* inclou un DVD amb una selecció de capítols de la sèrie *Tot un Món*, alguns dels quals són necessaris perquè l'alumnat pugui realitzar correctament les activitats. A més, la guia pel professorat inclosa en la primera part de cadascuna de les carpetes inclou un glossari amb vocabulari sobre la temàtica de la immigració i referències bibliogràfiques, algunes d'aquestes necessàries per a poder dur a terme els exercicis proposats i d'altres complementàries dels materials.

L'any 2011 s'ha posat en marxa *Tot un Món (versió multimèdia)*, una adaptació multimèdia de les

15 Ambdues carpetes de material didàctic estan disponibles en format paper i en versió on-line: *Tot un Món. Material didàctic* (<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/466.pdf>) i *Tot un Món. Material didàctic 2* (<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/529.pdf>).

carpetes de materials didàctics¹⁶. La Fundació Jaume Bofill i Televisió de Catalunya han adaptat el material didàctic *Tot un Món* amb l'objectiu d'apropar els continguts audiovisuals a les aules en un format més accessible per als docents. Així doncs, la versió web dels materials pretén aprofundir en temes vinculats a la diversitat cultural i immigració a Catalunya i està dissenyada per potenciar la capacitat d'anàlisi de la diversitat. El públic objectiu de la proposta són alumnes a partir de secundària i, com en els materials didàctics en paper, les activitats de la versió web estan estructurades per nivells d'aprofundiment en els temes.

L'anàlisi del tractament de la immigració d'ambdues carpetes *Tot un Món. Material didàctic* i del web *Tot un Món (versió multimèdia)* com una part d'aquest projecte d'investigació respon a la voluntat d'anàlitzar la imatge de la immigració que transmeten els materials educatius basats en el programa *Tot un Món*, concretament la imatge que es dona dels romanesos, i determinar fins a quin punt s'identifica amb la dels propis immigrants. Per aquest motiu, m'interessa estudiar la relació que tenen els capítols que formen part de la mostra analitzada a la primera etapa de la investigació, protagonitzats per immigrants romanesos, amb el contingut dels materials didàctics. Tenint en compte que per a l'elaboració de cadascuna de les carpetes de materials s'ha fet una tria de capítols, l'anàlisi d'aquests materials també vol esbrinar el criteri de selecció de capítols que s'ha seguit per a l'elaboració del material.

Per a l'anàlisi del material didàctic m'he centrat en el bloc d'ambdues carpetes destinat a l'alumnat i en els exercicis de la versió multimèdia dels materials adreçats als alumnes. El criteri de selecció té en compte únicament aquells materials amb què treballaran directament els alumnes dels diferents centres escolars catalans i, per tant, aquells exercicis que realitzaran els immigrants romanesos escolaritzats a Catalunya.

5.1.5. Entrevista a l'autor del material didàctic

L'autor de les dues carpetes de materials didàctics és Miguel Àngel Essomba, a qui considero interessant entrevistar per conèixer de primera mà la intencionalitat a l'hora d'elaborar el material, la manera com ha accedit a la informació i les dificultats o facilitats que ha trobat en vincular el camp de la comunicació i el de l'educació.

¹⁶ El material didàctic *Tot un Món* (versió multimèdia) està disponible al web: <http://www.fundaciobofill.documenta.cat/>

Miguel Àngel Essomba dirigeix el Centre UNESCO a Catalunya (Unescocat) des de l'any 2008, a més de ser el president de Linguapax. És doctor en pedagogia, màster en psicologia de l'educació i postgraduat en pedagogia intercultural. Actualment, compagina la docència a la facultat d'educació de la Universitat Autònoma de Barcelona amb la direcció del grup d'investigació ERIC (Equip de Recerca en Interculturalitat i Immigració a Catalunya). La seva carrera professional ha estat estretament vinculada als temes d'immigració i, atenent a la seva expertesa en l'àmbit de la interculturalitat, considero imprescindible entrevistar-lo.

L'entrevista al creador dels materials fa referència al tercer objectiu d'investigació: analitzar la imatge de la immigració que transmeten els materials educatius basats en el programa *Tot un Món* i determinar fins a quin punt s'identifica amb la dels propis immigrants. Tanmateix, per poder complir aquest objectiu considero fonamental conèixer l'aplicabilitat del programa *Tot un Món* a l'àmbit educatiu, i determinar-ne la utilitat dels materials com a eina per fomentar la cohesió social.

L'entrevista a Miguel Àngel Essomba serà semioberta i, per tant, he fixat uns temes base al voltant dels quals giraran les preguntes. A partir dels temes que presento a continuació i de les respostes de l'entrevistat aniré definint noves preguntes. Els temes a tractar durant l'entrevista són:

- La intenció del material didàctic.
- L'adaptació del contingut dels programes televisius a l'àmbit educatiu.
- El temps d'elaboració de les carpetes de materials.
- La integració dels nousvinguts a les escoles.

5.2. Anàlisi de les dades

5.2.1. Anàlisi dels capítols

El model d'anàlisi dissenyat per analitzar els capítols del programa *Tot un Món* que conformen la mostra està format per dues parts diferenciades: d'una banda, l'anàlisi del discurs dels actors dels capítols i, de l'altra, l'anàlisi del contingut audiovisual de cada capítol.

Tenint en compte que la recerca sobre espais divulgatius que fan referència a la immigració als

mitjans audiovisuals és pràcticament inexistent i, la majoria d'estudis que tracten aquesta temàtica fan referència a programes de ficció o a espais el contingut dels quals és estrictament informatiu, he optat per elaborar un model d'anàlisi propi dels capítols que analitzaré per a aquesta investigació. Així doncs, la metodologia ha estat elaborada a partir de dos models d'anàlisi diferents. He pres com a referència per a la identificació de les unitats d'anàlisi i per a la identificació dels actors, alguns dels paràmetres de la “graella per analitzar la immigració en els noticiaris televisius a espanya” dissenyada en el marc de la investigació “Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública dels temes de la immigració” (Gifreu et al. 2006). Aquesta graella ja ha estat posada en pràctica per diversos estudis del grup UNICA de la Universitat Pompeu Fabra (Gifreu et al. 2006: 86) fet que n'aprova la seva funcionalitat. Aquest model, juntament amb les pautes en les quals es basa Amparo Tuson Valls al llibre *Anàlisi de la Conversa* (Tuson 1995), l'he emprat per definir el model d'anàlisi dels diàlegs. Per últim, l'apartat d'anàlisi de les imatges les imatges l'he definit a partir de l'apartat de la graella de la investigació de Gifreu et al. (2006) que he emprat anteriorment per identificar les unitats d'anàlisi i els actors. A banda de les referències d'ambdós models utilitzats, també he inclòs al disseny de la graella aquells paràmetres que considerava indispensables d'analitzar i no eren contemplats en cap altra investigació. Així, la graella d'anàlisi resultant d'aquesta combinació és la següent:

A) IDENTIFICACIÓ DE LA UNITAT D'ANÀLISI	
Fitxa tècnica del capítol	<ul style="list-style-type: none"> - Data d'emissió [<i>dia/mes/any</i>] - Durada del capítol - Temporada - Tema principal - Àrees territorials

B) IDENTIFICACIÓ DELS ACTORS	
Identificació de l'actor periodístic	[Conductor/a, conductor/a en off, entrevistador/a ...]
Identificació dels actors romanesos	<ul style="list-style-type: none"> - Individu <ul style="list-style-type: none"> o <i>Nom</i> o <i>Gènere</i> [<i>home / dona</i>] o <i>Edat</i> [<i>infant / jove / adult / ancià</i>] o <i>Tipologia de l'actor</i> [<i>actor principal / actor secundari</i>] - Motius de mobilitat - Temps estada

	<p>- Representativitat [l'individu és el representant d'un col·lectiu, d'una institució o la representació és individual]</p> <p>- Activitat o ocupació a Catalunya</p>
Identificació dels actors no romanesos	<p>- Individu</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Nom ○ Gènere [home / dona] ○ Edat [infant / jove / adult / ancià] ○ Condició nacional [espanyol / no espanyol; si no espanyol: europeu comunitari / europeu extracomunitari / africà / asiàtic / americà / etc.] ○ Tipologia de l'actor [actor principal / actor secundari] <p>- Motius de mobilitat</p> <p>- Temps estada</p> <p>- Representativitat [l'individu és el representant d'un col·lectiu, d'una institució o la representació és individual]</p> <p>- Activitat o ocupació a Catalunya</p>

C) ANÀLISI DELS DIÀLEGS	
Anàlisi de l'enunciació de l'actor periodístic	<p>- Identificació de l'actor periodístic [Conductor/a, conductor/a en off]</p> <p>- Menció del territori [No es fa referència a la localització geogràfica / es fa referència a l'Estat espanyol / es fa referència a la comunitat autònoma / es fa referència a una província / es fa referència a una comarca / es fa referència a una població / es fa referència a Romania / etc.]</p> <p>- Menció de la immigració [Es fa referència explícita al col·lectiu romanès / es fa referència implícita al col·lectiu romanès / es fa referència explícita a altres col·lectius immigrants / es fa referència implícita a altres col·lectius immigrants]</p> <p>- Relació enunciativa de la proximitat [Ús de locucions inclusives / ús de locucions exclusives / referència implícita a les relacions de proximitat / referència implícita a les relacions de distància / sense referència a la proximitat]</p> <p>- Canvis de modalitat discursiva [Pregunta / resposta / anàlisi / avaluació / comentari positiu explícit / comentari positiu implícit / comentari negatiu explícit / comentari negatiu implícit]</p>

<p>Anàlisi de l'enunciació dels actors romanesos (Aquest apartat inclou els diàlegs en què la interacció entre actors és implícita)</p>	<p>- Identificació de l'actor periodístic [Conductor/a, conductor/a en off]</p> <p>- Menció del territori [No es fa referència a la localització geogràfica / es fa referència a l'Estat espanyol / es fa referència a la comunitat autònoma / es fa referència a una província / es fa referència a una comarca / es fa referència a una població / es fa referència a Romania / etc.]</p> <p>- Menció de la immigració [Es fa referència explícita al col·lectiu romanès / es fa referència implícita al col·lectiu romanès / es fa referència explícita a altres col·lectius immigrants / es fa referència implícita a altres col·lectius immigrants]</p> <p>- Relació enunciativa de la proximitat [Ús de locucions inclusives / ús de locucions exclusives / referència implícita a les relacions de proximitat / referència implícita a les relacions de distància / sense referència a la proximitat]</p> <p>- Canvis de modalitat discursiva [Pregunta / resposta / anàlisi / avaluació / comentari positiu explícit / comentari positiu implícit / comentari negatiu explícit / comentari negatiu implícit]</p>
<p>Anàlisi de l'enunciació dels actors romanesos (Aquest apartat inclou els diàlegs en què la interacció entre actors és implícita)</p>	<p>- Identificació de l'actor periodístic [Conductor/a, conductor/a en off]</p> <p>- Menció del territori [No es fa referència a la localització geogràfica / es fa referència a l'Estat espanyol / es fa referència a la comunitat autònoma / es fa referència a una província / es fa referència a una comarca / es fa referència a una població / es fa referència a Romania / etc.]</p> <p>- Menció de la immigració [Es fa referència explícita al col·lectiu romanès / es fa referència implícita al col·lectiu romanès / es fa referència explícita a altres col·lectius immigrants / es fa referència implícita a altres col·lectius immigrants]</p> <p>- Relació enunciativa de la proximitat [Ús de locucions inclusives / ús de locucions exclusives / referència implícita a les relacions de proximitat / referència implícita a les relacions de distància / sense referència a la proximitat]</p> <p>- Canvis de modalitat discursiva [Pregunta / resposta / anàlisi / avaluació / comentari positiu explícit / comentari positiu implícit / comentari negatiu explícit / comentari negatiu implícit]</p>

<p>Anàlisi dels diàlegs entre actors (Aquest apartat inclou tots els diàlegs en què hi participen explícitament diversos actors)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identificació dels actors participants del diàleg <i>[Actor periodístic – actors romanesos / actor periodístic – actors no romanesos / actors romanesos – actors no romanesos]</i> - Situació <i>[Localització espacial i temporal / escena psicosocial]</i> - Grau de formalitat o informalitat de la interacció <i>[Seriós / lúdic / consensual / conflictiu, etc.]</i> - Presència d'indicadors de contacte (fàctic) <i>[En la presentació de la unitat / en el desenvolupament de la unitat / en tots dos casos / sense presència d'indicadors de contacte]</i> - Finalitat del diàleg <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Metes / Productes [objectius de la interacció: productes que se n'obtenen i que poden coincidir o no amb les finalitats]</i> ○ <i>Globals / Particulars [De tipus social-institucional: es refereix a tot el col·lectiu d'immigrants romanesos / de tipus particular-individual: es refereix a un problema particular d'un individu romanès]</i> - Seqüència d'actes <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Organització i estructura de la interacció [Determinar si hi ha bloc inicial o d'obertura, bloc central o cos de la interacció i/o bloc final o de tancament. Identificar els canvis de modalitat discursiva (pregunta, resposta, anàlisi, avaluació, comentari, etc.). Identificar les normes que regulen la conversa: alternança dels torns de paraula]</i> ○ <i>Organització del tema o dels temes [Determinar la forma en què el tema o els temes es presenten i es desenvolupen o canvien al llarg de la interacció que es descriu. Identificació dels marcs de referència compartits que permeten la interpretació d'allò que s'ha dit i d'allò que no s'ha dit]</i> ○ <i>Grau de formalitat o informalitat de la interacció [To seriós / lúdic, consensual / conflictiu, etc. Identificació de les expressions de cortesia com a indicadors del grau de formalitat d'una interacció]</i>
---	---

	<p>Instruments de diàleg</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Canal: mitjà a través del qual circula el missatge ○ Formes de parlar: llengua, dialecte i registre ○ Elements cinètics i proxèmics: gestos i posicions dels cossos ○ Vocalitzacions: sorolls que tenen una funció comunicativa important i que estan en la frontera entre les paraules i els gestos <p>- Menció del territori [No es fa referència a la localització geogràfica / es fa referència a l'Estat espanyol / es fa referència a la comunitat autònoma / es fa referència a una província / es fa referència a una comarca / es fa referència a una població / es fa referència a Romania / etc.]</p> <p>- Menció de la immigració [Es fa referència explícita al col·lectiu romanès / es fa referència implícita al col·lectiu romanès / es fa referència explícita a altres col·lectius immigrants / es fa referència implícita a altres col·lectius immigrants]</p> <p>- Relació enunciativa de la proximitat [Ús de locucions inclusives / ús de locucions exclusives / referència implícita a les relacions de proximitat / referència implícita a les relacions de distància / sense referència a la proximitat]</p>
--	---

D) ANÀLISI DE LES IMATGES	
Vinculació de les imatges al tema	[Són un complement addicional / Il·lustren gràficament el tema (mapes, gràfics, etc.) / constitueixen el tema de la unitat / etc.]

5.2.2. Anàlisi de les entrevistes a immigrants romanesos

El model d'anàlisi dissenyat per a les entrevistes a immigrants romanesos divideix la informació en dos àmbits: d'una banda, l'anàlisi del discurs, que es basa en aspectes formals i, de l'altra l'anàlisi de temàtica, que se centra en el contingut de les entrevistes. Tenint en compte que la plantilla prèvia a l'anàlisi de les entrevistes no es pot configurar fins que no s'hagin analitzat els capítols que formen part del corpus d'anàlisi, el model que presento a continuació es basa en els aspectes més generals de les entrevistes, sense entrar en detall amb l'anàlisi de cada tema tractat. Per aquest motiu, per a

l'anàlisi del discurs he emprat ítems del model d'anàlisi que proposa Tuson al llibre *Anàlisi de la conversa* (Tuson 1995) i paràmetres de la graella analítica de la investigació *Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública dels temes de la immigració* (Gifreu et al. 2006), també utilitzats per a l'anàlisi dels capítols. Les mancances que presentaven ambdós patrons d'anàlisi les he salvat amb la inclusió d'altres paràmetres que he cregut pertinents. Prèviament a l'aplicació del model d'anàlisi es realitzarà la transcripció de les entrevistes amb les quals es treballarà a continuació. El model dissenyat per a analitzar-les és el següent:

A) ANÀLISI DEL DISCURS	
Grau de formalitat o informalitat de la interacció	<i>[Seriós / lúdic / consensual / conflictiu, etc.]</i>
Seqüència d'actes	<p>- Organització i estructuració de la interacció <i>[Determinar si hi ha bloc inicial o d'obertura, bloc central o cos de la interacció i/o bloc final o de tancament. Identificar els canvis de modalitat discursiva (pregunta, resposta, anàlisi, avaluació, comentari, etc.). Identificar les normes que regulen la conversa: alternança dels torns de paraula]</i></p> <p>- Grau de formalitat o informalitat de la interacció <i>[To seriós / lúdic, consensual / conflictiu, etc. Identificació de les expressions de cortesia com a indicadors del grau de formalitat d'una interacció]</i></p> <p>- Instruments de diàleg <i>[Canal: mitjà a través del qual circula el missatge / Formes de parlar: llengua, dialecte i registre / Elements cinèsics i proxèmics: gestos i posicions dels cossos / Vocalitzacions: sorolls que tenen una funció comunicativa important i que estan en la frontera entre les paraules i els gestos]</i></p> <p>- Relació enunciativa de la proximitat <i>[Ús de locucions inclusives / ús de locucions exclusives / referència implícita a les relacions de proximitat / referència implícita a les relacions de distància / sense referència a la proximitat]</i></p>
B) ANÀLISI TEMÀTICA	
Identificació dels temes principals	<p>- Identificació dels estereotips <i>[Identificació dels estereotips per part dels immigrants entrevistats a partir del visionat dels capítols que conformen la mostra de la investigació o bé a partir de les respostes a les preguntes de l'entrevista]</i></p>

	<p>- Identificació de l'entrevistat amb el contingut dels capítols <i>[Identificació de respostes que relacionen les experiències de l'entrevistat amb el contingut dels capítols]</i></p>
Organització del tema o dels temes	<i>[Determinar la forma en què el tema o els temes es presenten i es desenvolupen o canvien al llarg de la interacció que es descriu. Identificació dels marcs de referència compartits que permeten la interpretació d'allò que s'ha dit i d'allò que no s'ha dit]</i>
Menció del territori	<i>[No es fa referència a la localització geogràfica / es fa referència a l'Estat espanyol / es fa referència a la comunitat autònoma / es fa referència a una província / es fa referència a una comarca / es fa referència a una població / es fa referència a Romania / etc.]</i>
Menció de la immigració	<i>[Es fa referència explícita al col·lectiu romanès / es fa referència implícita al col·lectiu romanès / es fa referència explícita a altres col·lectius immigrants / es fa referència implícita a altres col·lectius immigrants]</i>

5.2.3. Anàlisi del material didàctic

El disseny de la graella d'anàlisi del material didàctic es divideix en dues parts: l'anàlisi del discurs, és a dir, què s'hi diu, i l'anàlisi del contingut, és a dir, com es diu. El model que he pres com a referència per al disseny d'aquest patró és una de les propostes d'anàlisi de materials didàctics de María Paz Prendes explicada a l'article publicat a la revista *Píxel-Bit*: "Evaluación de manuales escolares" (Prendes 1997). En aquest article, l'autora recull diverses propostes d'avaluació de llibres de text i altres manuals escolars amb la finalitat d'ajudar els docents a escollir els materials amb els quals volen treballar. Tenint en compte que els material didàctic del programa *Tot un Món* ha estat creat per ser treballat a les escoles, el resultat d'aquesta graella en definirà la seva aplicabilitat i permetrà comprovar l'objectiu al qual fa referència aquesta part de la investigació: analitzar la imatge de la immigració que transmeten els materials educatius basats en el programa *Tot un Món* i determinar fins a quin punt s'identifica amb la dels propis immigrants. Tenint en compte que el model d'anàlisi proposat per Prendes (1997) no fa referència a la temàtica de la immigració en concret, he inclòs aquells paràmetres que he considerat necessaris per analitzar aquest tema. El

model d'anàlisi resultant és el següent:

A) IDENTIFICACIÓ DE LA UNITAT D'ANÀLISI	
Fitxa tècnica de l'exercici	<ul style="list-style-type: none"> - Títol de l'exercici - Carpeta de materials - Nombre de pàgines - Número de pàgina - Capítol de Tot un Món al qual fa referència - Nivell educatiu al qual es dirigeix - Estructura de l'exercici <p><i>[Identificació dels passos que ha de seguir l'alumne a l'hora de realitzar l'exercici: visionat / lectura / debat / etc.]</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Complements de l'exercici <p><i>[Presència o absència de complements i annexos a l'exercici]</i></p>

B) ANÀLISI DEL DISCURS (Aquest apartat analitza la forma i el significat de l'exercici)	
Text	<ul style="list-style-type: none"> - Tipografia <p><i>[Tipus de lletra, interlineat, mida, talls de paraules, distribució del text en columnes]</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Llenguatge <p><i>[Grau de dificultat de comprensió del vocabulari i de expressió verbal / Grau de proximitat entre emissor i receptor]</i></p>
Il·lustracions	<ul style="list-style-type: none"> - Proporció, mida i distribució - Ús del color <i>[En color / blanc i negre]</i> - Fotografia o il·lustració - Funció <p><i>[Informativa / suport al text / informació en sí mateixa]</i></p>

C) ANÀLISI DE CONTINGUT (Aquest apartat analitza el missatge que transmet l'exercici, la representació de la societat i d'altres societats)	
Identificació dels personatges de l'exercici	<i>[Sexe, raça, edat, nacionalitat, estat o condició]</i>
Representació del treball i de la vida quotidiana	<i>[Tasques que desenvolupen els protagonistes de l'exercici]</i>
Grups socials que intervenen en el text	<i>[Identificació de l'origen dels personatges que formen part de l'exercici i dels materials complementaris (capítols de Tot un Món)]</i>

Contingut de les il·lustracions	<i>[Descripció dels immigrants / autòctons / objectes que hi apareixen representats]</i>
Identificació d'estereotips	<i>[Identificació de distorsions en el conjunt de l'exercici; tant pel que fa al text com a les il·lustracions]</i>

6.2. Definició dels conceptes principals

Els conceptes que defineixo a continuació sobre els quals es construirà la recerca els he extret a partir del glossari de la primera carpeta de materials didàctics *Tot un Món* (Essomba 2007: 51-54) , de les teories de Goffman i Gerbner i dels articles acadèmics que conformen l'apartat del marc teòric . Aquests conceptes són:

- **Cohesió social:** Estat en el qual existeix una visió compartida entre els ciutadans i el govern sobre un mode de societat basat en la justícia social, la primacia de l'estat de dret i la solidaritat. Segons el Pla per a la Llengua i la Cohesió Social de l'any 2004, creat pel departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, “aconseguir una més gran cohesió social exigeix una intervenció decidida des del sistema educatiu, però també en l'entorn escolar” (Pla per a la Llengua i la cohesió Social 2004: 3). En aquest sentit, aquest Pla pretén assolir l'estat de cohesió social a partir de la consolidació de la llengua catalana i aranesa com a eix vertebrador de la societat plurilingüe de Catalunya, fomentant l'educació intercultural basada en la igualtat, la solidaritat i el respecte a la diversitat de cultures i promovent la igualtat d'oportunitats per tal d'evitar qualsevol tipus de marginació o exclusió entre la societat.
- **Cultiu:** Explica la formació a llarg termini de percepcions, idees i creences sobre el món com a resultat del consum de missatges dels mitjans de comunicació. “La influència de la televisió en la percepció pública de determinats problemes [...] ha estat l'objectiu fonamental [...] de la coneguda teoria del cultiu de George Gerbner i els seus col·laboradors: un dels focus d'atenció d'aquesta escola ha estat justament la representació de les minories i la formació d'estereotips en la televisió dels EUA a través dels diversos gèneres i formats” (Gifreu 2006: 6). Així doncs, Gerbner empra aquest concepte per designar les concepcions de la realitat social que manté la societat a causa del consum televisiu. Aquest concepte es vincula amb la intensitat de la exposició al mitjà i amb el temps de consum; és a dir, com més elevat sigui el temps de consum, més gran serà la coincidència entre la concepció que es té del món real i la representació d'aquest món a la televisió (Gerbner i Signorelli 1979).
- **Educació intercultural:** “Aproximació a l'educació que té en compte la diversitat cultural, que potencia l'intercanvi entre els diferents subjectes culturals i que garanteix alhora el

bagatge i els trets culturals propis, potenciant tanmateix les semblances i no les diferències. Es desenvolupa des d'una perspectiva global que comprèn totes les parts implicades: escola, alumnes, famílies (dimensió social, econòmica i cultural) i entorn immediat” (Esomba 2007: 52).

- **Enquadrament:** Conjunt de marcs d'interpretació a partir dels quals es distingeixen uns aspectes de la realitat i se'n desestimen uns altres. Segons Goffman (1959), els marcs de referència s'empren per explicar com s'organitzen els esdeveniments i la societat en el seu conjunt. Goffman, al llibre *Frame Analysis* (2006) indica, a més, que les definicions d'una situació es constitueixen d'acord amb els principis organitzatius que governen dels esdeveniments, és a dir, a partir dels marcs de referència.
- **Estereotips:** “Imatges deformades que un subjecte o grup té d'una persona o una cosa: manera com les persones apliquem una imatge que respon a un sol cas a totes les possibilitats” (Esomba 2007: 52).
- **Estigma:** Signes corporals destinats a mostrar quelcom inusual i maligne sobre l'estat moral del portador. Segons Goffman (1963), podem distingir tres tipus d'estigmes negatius: aquells relacionats amb l'abominació del cos, els que es relacionen amb la imperfecció de caràcter individual i, per últim, els membres d'un grup social menyspreat. Tots ells tenen com a denominador comú la identitat deteriorada. Així ho indica Goffman al llibre *Estigma: la identidad deteriorada* (2008).
- **Grup ètnic:** “Comunitat amb plena consciència de comptar amb un seguit de trets culturals específics (de vegades també relacionats amb trets físics) que adopta les estratègies de supervivència necessàries per no assimilar-se al grup dominant” (Esomba 2007: 52).
- **Identitat:** “Conjunt d'atribucions simbòliques que un subjecte o grup reconeix com a pròpies i amb les quals estableix un vincle conscient” (Esomba 2007: 53).
- **Imatge pública:** “Creació d'imaginari i prototips socials que influeixen en la forma que té el públic de percebre, pensar i viure la realitat social” (Collantes et al. 2005: 103).
- **Integració:** “Procés pel qual els ciutadans poden participar plenament en els drets i deures de la societat que els acull. En el cas dels ciutadans immigrants, estrangers i/o pertanyents a

minories ètniques, aquest procés es desenvolupa en un marc de convivència i respecte mutu amb relació a la interacció dels bagatges culturals respectius” (Esomba 2007: 53).

- **Interculturalitat:** “Procés en què diferents col·lectius en un mateix context, diversos en procedència i trets culturals, es relacionen, interactuen, intercanvien i comuniquen. Aquesta interacció es dona entre subjectes i/o grups, i no entre cultures en sentit abstracte. S'interpreta la cultura des de la seva dimensió dinàmica i heterogènia, i des del fet que els subjectes reinterpreten la seva pròpia cultura, no únicament a partir de la transmissió sinó també des de l'experiència del contacte” (Esomba 2007: 53).
- **Minories ètniques:** “Grups ètnics que presenten característiques culturals i físiques pròpies i que estan en relació a la desigualtat i subordinació amb els sectors dominants de la societat on viuen. La seva pertinença pot ser transmesa per mecanismes d'afiliació a generacions successives, encara que aquestes generacions no presentin les mateixes característiques culturals i físiques que els seus antecessors. Tot grup ètnic forma una minoria ètnica, però no al revés” (Esomba 2007: 53).

7. Referències bibliogràfiques

ALTARRIBA, M.; AIRA, J.A.; CANOSA, F.; GILBERTO, L.; MASIP, P.; MEDINA, A.; MICÓ, J.L.; ROIG, A.; RUANO, L.; SORT, J. *Usos i actituds dels immigrants davant dels mitjans de comunicació*. Grup de Recerca TECCIP. Barcelona: Facultat de Comunicació Blanquerna, 2008.

També disponible en línia a:

http://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/estudis_recerca/TECCIP_Immigraci_CAC_def-1.pdf

[Consulta: 11 de maig 2011]

ÁLVAREZ GÁLVEZ, Javier. “La representación mediática de la inmigración. Entre el encuadre y el estigma”. *Revista del Ministerio de Trabajo e Inmigración* (2009), núm. 80, p. 61-80.

BARCELÓ TABERNER, M.; SERRA CASALS, E. “Aproximació a la llengua romanesa i al seu context sociocultural”. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears* (2010) núm. 1, p.297-322. També disponible en línia a: <http://www.innovib.cat/numero-1/pdfs/20-rec-op.pdf>

[Consulta: 31 de maig 2011]

CALSAMIGLIA, H.; TUSÓN, A. *Las cosas del decir*. Barcelona: Ariel, 1999. (Ariel Lingüística) ISBN 978-84-344-8273-9

CASERO, Andreu. “Discurso mediático, inmigración e ilegalidad: legitimando la exclusión a través de las noticias” [en línia]. Fundació CIDOB, 2006.

http://www.cidob.org/es/content/.../file/discurs_politic_immigracio_casero.pdf [Consulta: 24 d'abril

2011]

COLLANTES, X.; FERRÉS, J.; OBRADORS, M.; PUJADAS, E.; PÉREZ, O. “La imatge pública de la immigració a les sèries de televisió”. *Quaderns del CAC* (2005), núm. 23-24, p. 103-126.

DEPARTAMENT D'AUDIÈNCIA I ANÀLISI DE TVC. *Tot un Món. Informe sobre l'evolució de l'audiència del programa. 1a Temporada* [En línia]. Barcelona: Televisió de Catalunya, 2006.

http://www15.gencat.net/pres_casa_llengues/uploads/bp/informe_audiencia_tot_un_mon.pdf

[Consulta: 16 d'abril 2011]

ESSOMBA, M. A. *Tot un Món. Material Didàctic*. Barcelona: Eumo Editorial, 2007. (Ciudadania Intercultural) ISBN 978-84-976-6235-3

ESSOMBA, M. A. *Tot un Món. Material Didàctic 2*. Barcelona: Eumbo Editorial, 2010. (Ciudadania Intercultural) ISBN 978-84-693-8099-4

GALÁN FAJARDO, Elena. “La representación de los inmigrantes en la ficción televisiva en España. Propuesta para un análisis de contenido. El Comisario y Hospital Central”. *Revista Latina de Comunicación Social* (2006), núm. 61. També disponible en línia a:

<http://www.ull.es/publicaciones/latina/200608galan.htm> [Consulta: 20 maig 2011]

GERBNER, G.; SIGMORELLI, N. *Women and minorities in television drama 1969-1978*. Philadelphia: Annenberg School of Communications, University of Pennsylvania, 1979.

GIFREU, J. “La televisió i la construcció d'una imatge pública de la immigració”. *Quaderns del CAC* (2006), núm. 23-24, p. 3-12.

GIFREU, J.; CORBELLA, J.M.; AUBIA, L.; SUÁREZ, R. “Els noticiaris televisius i l'accés a l'agenda pública dels temes d'immigració”. *Quaderns del CAC* (2006), núm. 23-24, p. 85-102.

GOFFMAN, Erving. *Frame Analysis. Los marcos de la experiencia*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas, 2006. (Siglo XXI; 227) ISBN 978-84-747-6411-4

GOFFMAN, Erving. *Estigma: la identidad deteriorada*. Buenos Aires: Amorroutu, 2008. ISBN 950-518-016-0

GONZÁLEZ ALDEA, Patricia. “Espacios de participación radiofónica e inmigración. El caso rumano”. *Revista Latina de Comunicación Social* (2010), núm. 65, p. 45-60.

GUARDIOLA, Ingrid. “Invitaciones a la reconciliación: la inmigración a través de programas divulgativos de proximidad”. *Quaderns del CAC* (2005), núm. 23-24, p. 141-149.

IGARTUA, J.J.; MUÍZ, C.; CHENG, L. “La inmigración en la prensa española. Aportaciones empíricas y metodológicas desde la teoría del encuadre noticioso”. *Migraciones* (2005), núm. 17, p. 143-181.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA. *Cifras de Población 2010* [En línia] <http://www.ine.es/prodyser/pubweb/esp/cif/pobl11.pdf> [Consulta: 02 abril 2011]

LABIO, A. “Del estereotipo al amarillismo: prácticas periodísticas incorrectas en el tratamiento de grupos sociales vulnerables”. *Anàlisi* (2006), núm. 33, p. 31-44.

LAMUELA, Xavier *El romanès. Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del romanès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Benestar i Família, 2006 (Llengua, immigració i ensenyament del català; 8). ISBN 84-393-6710-4

Les 40 principals nacionalitats (1 de gener de 2011) [En línia]. Barcelona: Direcció General per a la Immigració, 2011. <http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematics/05Immigracio/02Dadesimmigraciocatalunya/01perfilesdemografics/Documents/PERFIL_Paisos.pdf> [Consulta: 20 abril 2011]

LORITE, Nicolás. “Informar i formar: cap a una pedagogia dels mitjans com a dinamitzadors de la interculturalitat”. *Temps d'educació* (2009), núm. 36, p. 11-30.

LORITE, N.; BLANCO, J.M. “La investigació sobre el tractament informatiu de la immigració als mitjans de comunicació: propostes del MIGRACOM”. *Quaderns del CAC* (2002), núm. 12, p. 53-61.

Pla per a la Llengua i la Cohesió Social. Educació i Convivència Intercultural [en línia].

Barcelona: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, 2004.

<http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Arees_actuacio/innovacio_educativa/Pla%20de%20convivencia/pla_lic_nov_09.pdf> [Consulta: 23 maig 2011]

PRENDES ESPINOSA, M.P. “Evaluación de manuales escolares”. *Pixel-Bit* (1997), núm. 8. També disponible en línia a: <<http://www.sav.us.es/pixelbit/pixelbit/articulos/n9/n9art/art93.htm>> [Consulta: 25 juny 2011]

PUJALS, J.M. “La premsa dels immigrants”. *Capçalera: la Revista del Col·legi de Periodistes de Catalunya* (2004), núm. 120, p. 12-19.

RUIZ, X.; FERRÉS, J.; OBRADORS, M.; PUJADAS, E.; PÉREZ, O. “Los roles narrativos del inmigrante en la ficción televisiva. El caso de la ficción española de producción propia” A: IGARTUA, J. *Medios de Comunicación, inmigración y sociedad*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, 2007, p. 111-126. ISBN 84-7800-403-3

SANTAMARÍA, Enrique. “Inmigración y barbarie. La construcción social y política del inmigrante como amenaza”. *Papers* (2002), núm. 66, p. 51-58.

SECRETARIA PER A LA IMMIGRACIÓ. *Catàleg Tot un Món*. [En línia]

<<http://www.gencat.cat/dasc/publica/butlletiIMMI/num16/documents/catalegactualitzat.pdf>>
[Consulta: 23 març 2011]

SOROLLA, J.A. “El tractament informatiu de la immigració a Catalunya”. *Quaderns del CAC* (2000), núm. 12, p. 25-38.

Tot un Món (versió multimèdia) [En línia] Barcelona: Fundació Jaume Bofill, Televisió de Catalunya, cop. 2011 <<http://www.fundaciobofill.documenta.cat/>> [Consulta: 23 juny 2011]

TUSÓN, Amparo. *Anàlisi de la conversa*. Barcelona: Editorial Empúries, 1995. (Biblioteca Universal; 73) ISBN 84-7596-455-9

WOOLARD, K.A. *Identitat i contacte de llengües a Barcelona*. Barcelona: La Magrana, 1992. ISBN 84-7410-569-2

Annexos

Annex 1

Entrevistes de l'estudi previ exploratori

ENTREVISTA 1

1.	ENTREVISTADOR: Ara que hem acabat de veure el capítol, creus que es reproduceix algun estereotip?
2.	ENTREVISTAT 1: Hombre, en el capítulo sale que el trabajo de los rumanos es menos bueno que el de una persona que ha nacido aquí. Y hombre, puede ser que sí pero yo no lo sé. De verdad... ¿que sea peor, por qué? Esto no es la verdad. Es mentira, ¡hombre! ... Como se... Esta gente habla pero no sabe por qué habla así. Si se trabaja bien, la gente te valora igual. Mmm... no..Puede ser que la gente piense que los rumanos trabajamos mal pero yo no lo sé. De verdad, ¿por qué va a ser peor? No es la verdad, es mentira, esta gente habla (referint-se al vídeo) pero no sabe por qué habla así. Si se trabaja bien puedes ganar bien igual.
3.	E: Com va ser la teva integració després d'arribar de Romania? Qui et va ajudar a sentir-te integrat?
4.	ENTREVISTAT 1: Pues yo llegué y mi hermano ya estaba aquí antes y él me buscó el primer trabajo en el campo y después de un tiempo vino mi mujer con mi niña pequeña y yo le busqué un trabajo para ella.. no se, cuando vienes de tu país y conoces más gente aquí que han venido de allí es más fácil sentirte mejor.
5.	E: Formes part d'alguna associació?
6.	ENTREVISTAT 1: No, yo no conozco ninguna asociación y como he ido viviendo en muchos sitios, no he podido conocer muy bien los rumanos de todos los sitios.
7.	E: Has notat algun canvi de fa dotze anys fins l'actualitat?
8.	ENTREVISTAT 1: Sí! Estaba mejor antes porque éramos menos rumanos. Se ganaba menos pero se vivía mejor.
9.	E: I entrant en el contingut del vídeo, creus que la població autòctona facilita la integració als immigrants, a la comunitat romanesa en el teu cas?
10.	ENTREVISTAT 1: Sí, la gente que viene a trabajar puede vivir con sus costumbres y no es una sociedad muy cerrada... La gente que viene aquí a trabajar puede vivir perfectamente con sus costumbres. No es una sociedad muy cerrada. No entiendo lo del vídeo, te acogen bien.
11.	E: T'ha costat molt aprendre l'idioma?
12.	ENTREVISTAT 1: A mi no me ha costado mucho... A los rumanos no nos cuesta mucho. No se parece pero somos latinos y aprendemos muy rápido... Yo no sabía hablar cuando vine de Rumanía pero es fácil.
13.	E: Creus que és necessari aprendre l'espanyol per treballar aquí?

ENTREVISTA 1

14	ENTREVISTAT 1: Sí, claro. Es muy necesario saber el español para poder trabajar aquí.
15	E: Entens i parles el català?
16	ENTREVISTAT 1: El catalán lo entiendo un poco. No se parece al rumano pero se aprende rápido si quieres.
17	E: Creus que és necessari saber català per viure a Catalunya?
18	ENTREVISTAT 1: No es necesario, vamos, pero... para aprender está bien para mi.
19	E: Has estat empadronat a diferents llocs. Costa molt fer el canvi de padró?
20	ENTREVISTAT 1: No... Es muy rápido y fácil. Se va a un ayuntamiento y después a otro.
21	E: Pel que fa a les tradicions i als menjars...T'has adaptat al menjar d'aquí o conserves els costums i tradicions de Romania?
22	ENTREVISTAT 1: Yo sí... Como de aquí y también de allí. En el Vendrell hay una tienda de carne que hace tres o cuatro meses que está. En Lérida hay también tienda de rumanos y dos restaurantes rumanos. ¡Hay de todo!
23	E: Formes part d'alguna associació?
24	ENTREVISTAT 1: No, yo no pero tengo amigos en Lérida y quedamos a veces... También conozco rumanos que están trabajando allí en Masllorenç, con mi hermano... Hay veces que me voy para allá pero por aquí no conozco a nadie. ¡Hay un montón de rumanos en Llorenç pero también en l'Arboç, que trabajan en un matadero o en campo, pero no voy nunca!

ENTREVISTA 2

1.	ENTREVISTADOR: Quant temps fa que vius aquí?
2.	ENTREVISTADA 2: Cuatro años.
3.	E: Espanya va ser el primer lloc que vas escollir?
4.	ENTREVISTADA 2: Sí. Fui también a Polonia pero pocos meses. Estaba allí con mis cuñadas pero no trabajo.
5.	E: Per quin motiu vas venir?
6.	ENTREVISTADA 2: Para trabajo.
7.	E: Pel que fa a la immigració, has notat algun canvi des de quan tu vas arribar anys fins l'actualitat?
8.	ENTREVISTADA 2: No, más o menos siempre me trataron igual pero cada vez hay más gente que viene de Rumanía para trabajar.
9.	E: A quines feines has treballat?
10	ENTREVISTADA 2: En campo, cogiendo fresas y ahora lechugas. .
11	E: I entrant en el contingut del vídeo, creus que la població autòctona facilita la integració a la comunitat romanesa? .
12	ENTREVISTADA 2: Sí, es fácil adaptarse a la sociedad y no cuesta mucho... A mi no me costó integrarme. La gente de aquí te habla y te mira bien. Eres extranjero pero tú ya lo sabes. .
13	E: T'ha costat molt aprendre l'idioma? .
14	ENTREVISTADA 2: Yo ya sabía hablar cuando vine de Rumanía. Cuando llegué ya hablé. No sabía mucho pero sí... .

ENTREVISTA 2

15 .	E: Creus que és necessari aprendre l'espanyol per treballar aquí?
16 .	ENTREVISTADA 2: Sí.
17 .	E: Entens i parles el català?
18 .	ENTREVISTADA 2: Entiendo más o menos el catalán. Un poco se parece al rumano y si estás con una gente que habla todo el tiempo, que no tienes más para hablar, lo aprendes; pero si vives lejos y no hablas, entonces te cuesta un poco.
19 .	E: Creus que és necessari conèixer el català per viure a Catalunya?
20 .	ENTREVISTADA 2: No es necesario saber catalán pero saberlo va bien porque hay muchas cosas escritas en catalán
2 1.	E: El vídeo fa referència a alguns tòpics de diferents comunitats immigrades que afirmen que el treball que fan és menys bo que el d'una persona autòctona. Creus que això és veritat?
22 .	ENTREVISTADA 2: Yo creo que tengo que demostrar que trabajo bien. No quiero hacer caso a lo que dicen de los rumanos pero yo tampoco he oído mucho de esto.
23 .	E: Has estat empadronada a diferents llocs?
24 .	ENTREVISTADA 2: No, en Llorenç y ya está.
25 .	E: T'has adaptat al menjar d'aquí o conserves els costums i tradicions de Romania?

ENTREVISTA 2

26 .	ENTREVISTADA 2: Me he adaptado a la comida. Hago comida de aquí y de Rumanía. Es fácil encontrar comida de allí.
27 .	E: Formes part d'alguna associació?
28 .	ENTREVISTADA 2: No voy a ninguna asociación de rumanos. No tengo mucha relación con rumanos. Sólo con mi familia, que también está aquí pero nos vemos a tres meses o a cinco o seis

ENTREVISTA 3

1.	ENTREVISTADOR: Quant temps fa que vius aquí?
2.	ENTREVISTAT 3: Dotze. Vaig arribar quan tenia quatre anys.
3.	E: Vas venir directament al Vendrell?
4.	ENTREVISTAT 3: Bueno... primer vivíem a l'Arboç i després, quan tenia set anys vam venir al Vendrell.
5.	E: Per quin motiu vas venir?
6.	ENTREVISTAT 3: Vaig venir amb els meus pares perquè no tenien feina... Jo no me'n recordo gaire però a Romania no teníem treball.
7.	E: Pel que fa a la immigració, has notat algun canvi des de quan tu vas arribar fins l'actualitat?
8.	ENTREVISTAT 3: Als primers anys a l'Arboç érem la única família romanesa i al Vendrell també quasi. Però després va venir més gent i ara som molts "rumanos" aquí, a l'insti i al poble.
9.	E: Actualment treballes o estudies?
10.	ENTREVISTAT 3: Faig 4t d'ESO a l'Andreu Nin perquè vaig repetir un curs i encara em queda aquest any i quan no tinc classe ajudo al meu pare al camp perquè quan vam arribar va començar a treballar unes vinyes d'un senyor d'aquí d'El Vendrell.
11.	E: I entrant en el contingut del vídeo, creus que la població autòctona facilita la integració a la comunitat romanesa?
12.	ENTREVISTAT 3: Sí, bueno jo era molt petit quan vaig venir però a la meva família no ens va costar conviure amb gent. Sempre vam començar a comprar a botigues de l'Arboç i el Vendrell i vam tenir amics.
13.	E: T'ha costat molt aprendre l'idioma?
14.	ENTREVISTAT 3: Vaig aprendre el català i el castellà a l'escola quan vaig venir. Abans només sabia rumano però el català i el castellà és fàcil i si el parles cada dia amb tothom el pots aprendre molt.

ENTREVISTA 3

15	E: Creus que és necessari aprendre l'espanyol per treballar aquí?
16	ENTREVISTAT 3: Sí, clar. Amb l'espanyol t'entén tothom.
17	E: Creus que és necessari conèixer el català per viure a Catalunya?
18	ENTREVISTAT 3: Depèn. Si vols viure tota la vida aquí està bé que el parlis però si només vens per un temps o de vacances no cal... amb l'espanyol és fàcil que t'entenguin.
19	E: El vídeo fa referència a alguns tòpics de diferents comunitats immigrades que afirmen que el treball que fan és menys bo que el d'una persona autòctona. Creus que això és veritat?
20	ENTREVISTAT 3: No però la gent d'aquí a vegades sí que es pensen que no saps fer la feina i que ells treballen millor... però al meu pare mai li han dit res i a mi tampoc.
21	E: Has estat empadronat a diferents llocs?
22	ENTREVISTAT 3: Sí, clar, a l'Arboç i ara al Vendrell.
23	E: T'has adaptat al menjar d'aquí o conserves els costums i tradicions de Romania?
24	ENTREVISTAT 3: Jo menjo d'aquí però els meus pares fan menjar d'allà a vegades. Van posar fa unes setmanes una botiga de carn al Vendrell i la meva mare compra allà la carn perquè diu que és semblant a la de Romania però a mi m'agrada molt el menjar d'aquí.
25	E: Formes part d'alguna associació?

ENTREVISTA 3

26 .	ENTREVISTAT 3: Vaig a fer castells amb els Nens del Vendrell perquè m'agraden molt els castellers i quan vaig començar a anar a l'institut vaig anar a la colla i després amb el meu pare, que també li agrada molt.

Annex 2

Enllaços dels capítols del programa Tot un Món que conformen la mostra

Capítol 13: “Fent d'empresaris”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=24384

Capítol 16: “Ulldecona: 24% d'immigrants”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=24382&p_ex=ulldecona

Capítol 35: “L'empadronament”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=27430&p_ex=empadronament

Capítol 44: “Salvant oficis”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=23489&p_ex=oficis

Capítol 57: “Ser pares”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=27878

Capítol 82: “En minoria”

<http://www.tv3.cat/videos/3312850>

Capítol 84: “El camí”

(no disponible *on line*)

Capítol 122: “Fil a l'agulla”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=28607

Capítol 144: “Veus gitanes”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=30639&p_ex=veus%20gitanes

Capítol 145: “Fer el carrer”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=30638

Capítol 150: “El retorn”

<http://www.tv3.cat/videos/3312870>

Capítol 297: “Porta d'entrada”

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=33128

